

RRUGA DREJT PËRFSHIRJES SOCIALE E KOMUNITETEVE ROME DHE EGJPTIANE NË SHQIPËRI

Projekti “Mbështetje për Përfshirjen Sociale të Komuniteteve Rome dhe Egjiptiane” (SSIREC)

EUROPEAN UNION

REPUBLIKA E SHQIPËRIE
MINISTRIA E MIRËQENIES
SOCIALE DHE RINISË

Empowered lives.
Resilient nations.

**E drejta e autorit, Zyra e Kombeve të Bashkuara në Shqipëri, Qershor 2015
Përgatitur dhe botuar nga PNUD për projektin
“Mbështetje për Përfshirjen Sociale të Komuniteteve Rome dhe Egjiptiane”**

United Nations House
Rruga “Skënderbej”, Godina Gurten, Kati i 2-të
Tiranë, SHQIPËRI
Tel.: +355 (4) 2250 205, 2250 224, 2250 234
Faks: +355 (4) 2250 286, 2250 289
Internet: www.al.undp.org

Tabela e Përmbajtjes

Shkurtimet	4
Rreth kësaj broshure	5
Rreth projektit	7
Zbulimi i formave të reja për ofrimin e shërbimeve për komunitetet rome dhe egjiptiane	9
Përfshirja në dialog dhe veprim të përbashkët	9
Akresi në shërbimet bazë-një hap përpara drejt përfshirjes sociale	12
Qytetaria aktive	19
Ndërthurja sociale për të ruajtur vazhdimësinë e përfitimeve për komunitetet rome dhe egjiptiane	20
Forcimi i kapaciteteve të organizatave të shoqërisë civile Rome dhe Egjiptiane (OSHC)	20
Qasja e SSIREC për forcimin e kapacitetit të OSHC-ve rome dhe egjiptiane	21
Lidhja e OSHC-ve rome dhe egjiptiane, këmbimi i eksperiencave dhe zhvillimi	21
Lançimi i programit të granteve të vogla - OSHC-të mësojnë me anë të veprimit	23
Partneritet në zbatimin e projekteve të përbashkëta	24
Të mësuarit nga vlerësimi	26
Nxitja e përdorimit të talentit dhe kreativitetit	28
Ëndrrat bëhen realitet	32
Këshillimi për karrierën dhe mbështetja novatore për punësim dhe vetëpunësim	35
Gjenerimi i të ardhurave për gratë - sfidimi i normave sociale	36
Zbatimi dhe monitorimi i politikave të përfshirjes sociale	37
Përgatitja për masat e ardhshme	37
Monitorimi dhe regjistrimi i progresit	38
Nxitja dhe përkrahja e diversitetit	39
Aktivitetet sportive dhe kulturore - një mjet i fuqishëm shkëmbimi përvojash	40
Përgatitja e medias për të mbështetur përfshirjen sociale	42
Arritjet që përcaktojnë hapat e ardhshëm për vazhdimin e rrugëtimit	43

Shkurtime

FKK	Forum i këshillimit të komunitetit
OSHC	Organizatë e shoqërisë civile
BE	Bashkimi Evropian
PNUD	Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim
SSIREC	Projekti “Mbështetje për Përfshirjen Sociale të Komuniteteve Rome dhe Egjiptiane”
MMSR	Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë
SHKP	Shërbimi Kombëtar i Punësimit
QKSHK	Qendra Kombëtare për Shërbime Komunitare
OJQ	Organizatë joqeveritare

Rreth kësaj broshure

Përfshirja e komuniteteve rome dhe egjiptiane në Shqipëri është një parakusht thelbësor për vendin për të arritur ëndrrën e tij të hershme dhe aspiratën për t'u anëtarësuar në Bashkimin Evropian.

Qeveria e Shqipërisë i ka përcaktuar objektivat e saj për përfshirjen sociale të individëve romë dhe egjiptianë në Dekadën e Përfshirjes së Romëve 2005-2015. Gjatë viteve të fundit, qeveria dhe aktorë të tjerë kanë ndërmarrë përpjekje për trajtimin e kësaj çështjeje.

Të ndërgjegjshëm se përfshirja sociale nuk është një proces i lehtë dhe i shpejtë, Bashkimi Evropian, Qeveria e Shqipërisë dhe Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (PNUD) nisën një projekt me titull: “Mbështetja për Përfshirjen Sociale të Komuniteteve Rome dhe Egjiptiane” (SSIREC), i zbatuar në periudhën 2012-2015.

Në partneritet me Qeverinë e Shqipërisë, organizatat e shoqërisë civile dhe sektorin privat, projekti SSIREC përcaktoi si grupe të synuara komunitetet rome dhe egjiptiane në qarkun e Vlorës, Beratit dhe Korçës.

Projekti promovoi respektimin e të drejtave të njeriut dhe vlerësimin për diversitetin kulturor, ndërkohë që inkurajoi dhe mbështeti komunitetet rome dhe egjiptiane për të marrë nën kontroll jetën e tyre dhe për të bashkuar përpjekjet për arritjen e ndryshimeve të dëshiruara në komunitetet e tyre dhe më gjerë në shoqëri.

Kjo broshurë është një përpjekje për të ndarë informacionet rreth qasjes, arritjeve dhe mësimave të nxjerra gjatë kohëzgjatjes së projektit.

Në këtë broshurë, partnerët e projektit kanë ndarë historitë, mendimet dhe përvojat e tyre. Këto dëshmi theksojnë se përjashtimi social mund të trajtohet nga persona të fuqizuar që jetojnë në një mjedis mundësues.

Ne shpresojmë që kjo broshurë do të shërbejë si burim i mirë njohurish dhe frymëzimi për të tjerët që do të vazhdojnë të mbështesin rrugën e vendeve drejt një shoqërie gjithëpërfshirëse.

“Ndërsa projekti SSIREC është drejt përfundimit, ne duhet të mësojmë prej tij dhe të festojmë sukseset e arritura. Ky projekt vendosi standarde të reja dhe shfrytëzoi qasje efikase. Ne duhet të krenohemi me sukseset e arritura dhe të shfrytëzojmë shembujt pozitivë të ndarë gjatë zbatimit të projektit. Qëllimi ynë është të përsëritim praktikat premtuese, ndërsa projektojmë dhe financojmë ndërhyrjet e ardhshme që fokusohen në përfshirjen e komuniteteve rome dhe egjiptiane në Shqipëri. Qeveria e Shqipërisë pranon punën e jashtëzakonshme të bërë dhe shpreh angazhimin e saj për të vazhduar punën për arritjen e objektivave të përcaktuara në Dekadën e Përfshirjes së Romëve.”

Erjon Veliaj,

Ministër i Mirëqenies Sociale dhe Rinisë (2013-2015)

“BE ka punuar ngushtë me qeverinë dhe shoqërinë civile për ta fokusuar punën e ne të gjithëve në luftën kundër përjashtimit social. Prioritetet për romët dhe egjiptianët përfshijnë regjistrimin në gjendjen civile, arsimin dhe punësimin, kujdesin shëndetësor dhe strehimin. Bashkimi Evropian është i vendosur për të çuar përpara integrimin e romëve dhe egjiptianëve në të gjitha nivelet”.

Yngve Engström,

Kreu i Bashkëpunimit i Delegacionit të BE-së në Shqipëri

“Dëgjimi i zërit të romëve dhe egjiptianëve është një hap kyç për përfshirjen sociale. Ndërhyrje si kjo janë shembuj të shkëlqyer të rezultatit që mund të arrihet kur njerëzit, autoritetet vendore dhe partnerët e zhvillimit bashkojnë përpjekjet për shërbime më të mira për komunitetet”

Zineb Toumi-Benjelloun,

Koordinatore e Përhershme e OKB-së dhe Përfaqësuese e Përhershme e PNUD-it

Rreth Projektit

Projekti “Mbështetje për Përfshirjen Sociale të Komuniteteve Rome dhe Egjiptiane” (SSIREC) u ideua dhe u zbatua si përgjigje ndaj përjashtimit social me të cilin përballeshin komunitetet rome dhe egjiptiane në Shqipëri. Një projekt shumë-sektorial SSIREC u zbatua gjatë periudhës 2012-2015 në tre qarqe të Shqipërisë: në Berat, Vlorë dhe Korçë. Programi u mbështet nga qasje të bazuara tek të drejtat, të cilat fuqizonin dhe u mundësonin individëve romë dhe egjiptianë të kuptonin të drejtat e tyre, të ngrinin shqetësimet dhe të vepronin si qytetarë, me qëllim arritjen e ndryshimeve të dëshiruara në jetët e tyre. Gjithashtu, programi promovoi respektimin e të drejtave të njeriut dhe vlerësimin për diversitetin kulturor.

I mbështetur financiarisht nga Qeveria e Shqipërisë, Bashkimi Evropian dhe PNUD-i, grupi i projektit të PNUD-it punoi ngushtë me Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, organizatat e shoqërisë civile, sektorin privat dhe njësitë e qeverisjes vendore në qarqet e synuara, duke u fokusuar në komponentët e mëposhtëm.

Pjesëmarrja në planifikimin e qeverisjes vendore dhe në projektet e zhvillimit të infrastrukturës u ka dhënë mundësinë komuniteteve rome dhe egjiptiane të mësojnë dhe të kontribuojnë për të ndikuar në vendimmarrjen, planifikimin dhe hartimin e buxhetit vendor. Ata zbatuan projekte për përmirësimin e komunitetit që sollën ndryshime thelbësore në jetët e tyre.

Forcimi i kapacitetit të shoqërisë civile për të luftuar diskriminimin ishte një prej komponentëve kryesorë të projektit. Funksionimi i organizatave të shoqërisë civile është hapi kryesor për vazhdimin e përpjekjeve për përfshirjen sociale në vend.

Nxitja e mundësisë së punësimit dhe gjenerimi i të ardhurave dhe përgjigjja ndaj nevojave të komunitetit në mënyra krijuese dhe fleksibël ishte një element mjaft i vlefshëm për pjesëmarrësit e projektit dhe Zyrat e Punësimit në zonat e projektit. U hodhën bazat për rritjen e efikasitetit të mundësisë së punësimit të anëtarëve të komuniteteve rome dhe egjiptiane.

Zbatimi dhe monitorimi i politikave të përfshirjes sociale kërkoi ngritjen e strukturave të konsoliduara dhe nëpunës civilë të trajnuar që mund të shfrytëzonin plotësisht sistemin e monitorimit RomAlb. Projekti mbështeti qeverinë për të pasur një pozicion pararojë për vazhdimin e punës pas përfundimit të SSIREC dhe lehtësoi hartimin e Planit të ri Kombëtar të Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve 2015-2020.

Vlerësimi i diversitetit u ndërthur gjatë të gjitha veprimtarive të zbatuara nga projekti. Shoqëria e gjerë mësoi më shumë rreth vlerave kulturore të romëve dhe egjiptianëve. “Unë dhe ti - Të barabartë në diversitet” ishte mesazhi kryesor i fushatës ndërgjegjësuese të projektit.

Zbulimi i formave të reja për ofrimin e shërbimeve për komunitetet rome dhe egjiptiane

PËRFSHIRJA NË DIALOG DHE VEPRIM TË PËRBASHKËT

Grupi i projektit ngriti dhjetë Forume të Këshillimit të Komuniteteve rome dhe egjiptiane (FKK) në tre qarqe. Këto forume mbledhën së bashku në diskutime rreth 2500 përfaqësues të familjeve rome dhe egjiptiane në qarkun e Vlorës, Korçës dhe Beratit, për të diskutuar prioritetet e tyre të zhvillimit dhe për të rënë dakord për ato që do të zbatoheshin në partneritet me njësitë e qeverisjes vendore.

Ata u angazhuan me qeverisjen vendore për proceset e planifikimit dhe të buxhetimit dhe ushtruan ndikim në planet e zhvillimit vendor.

Forumet e Këshillimit të Komunitetit, në bashkëpunim me qeverisjen vendore në komunitetet e synuara, ndihmuan për përmirësimin e shërbimeve ndaj komunitetit duke zbatuar 10 projekte për përmirësimin e komuniteteve, si p.sh. qendra komunitare ndërkulturore, kopshte, qendër kujdesi shëndetësor, terrene sportive, rehabilitim i rrugëve etj.

KËTO PROJEKTE KONTRIBUJAN PËR PËRMIRËSIMIN E KUSHTEVE TË JETESËS TË ANËTARËVE TË KOMUNITETEVE ROME DHE EGJIPTIANE, POR JO VETËM

1000

FAMILJE NË KORÇË

600

FAMILJE NË VLORË

900

FAMILJE NË BERAT

10 000 PERSONA

U PËRFSHINË NË PROJEKT DHE PËRFITUAN NGA INICIATIVA TË NDRYSHME PËR PËRMIRËSIMIN E KOMUNITETIT, TË NDËRMARRA NË TË TRIA QARQET

“

Samiu është një i ri nga komuniteti rom në fshatin Llakatund, Vlorë. Ai jetonte me të ardhurat nga toka e vet dhe prodhonte perime që i shiste në tregun e qytetit të Vlorës.

Atij i duheshin disa orë për të shkuar në treg dhe në kohën që mbërrinte aty, produktet nuk ishin më të freskëta. Komunitetet në fshatin Llakatund, me mbështetjen e SSIREC, krijuan forumin e tyre të këshillimit të komunitetit, i cili ishte një grup pune që ndihmonte komunitetin për t'u mbledhur dhe për të diskutuar çështjet që i shqetësonin. Gjatë këtyre diskutimeve, ata përcaktuan prioritetet e nevojave të tyre.

Samiu shprehet: “Njerëzit në fshatin tim fillimisht nuk besonin se këto forume këshillimi do të funksiononin. U desh kohë që të krijohej besimi dhe që anëtarët e komunitetit të mblidheshin në tryezë për të diskutuar nevojat tona.

Lista e nevojave tona ishte e gjatë. Dikush dëshironte një kopsht, një tjetër dëshironte një kënd lojërash për fëmijët dhe dikush tjetër përmendi një qendër shëndetësore. Në fund, ne të gjithë ramë dakord se një rrugë do të ishte e dobishme për çdokënd. Është hera e parë në jetën time që dikush merr në konsideratë mendimet tona dhe sjell ndryshim të prekshëm në jetët e anëtarëve të komunitetit.

Kjo ka qenë një përvojë e mrekullueshme.

”

Katërqind banorë nga komunitetet rome dhe egjiptiane dhe gjashtëqind anëtarë të tjerë të komunitetit që banojnë në fshatin Llakatund të Vlorës përfituan nga ndërtimi i rrugës së re dhe ndanë me të gjithë përmirësimin që ky projekt solli në jetët e tyre.

SSIREC koordinoi proceset e konsultimit të gjerë në çdo qark. Qeverisja vendore, autoritetet e qarkut, FKK-të rome dhe egjiptiane, duke përfshirë përfaqësues të shoqërisë civile dhe drejtues të komunitetit ndanë pikëpamjet e tyre për çfarë mund të bëhej për të përmirësuar cilësinë e jetës në këto komunitete dhe u përfshinë në masat që sillnin këto ndryshime pozitive.

Aksesi në shërbimet bazë-një hap përpara drejt përfshirjes sociale

Një ambient i ri mësimi në Novoselë, Vlorë

Më shumë se 50 familje rome dhe mbi 100 familje jo rome që banojnë në Novoselë përfitojnë nga rehabilitimi i kopshtit dhe ndërtimi i një biblioteke të re. Kopshti i ri ka rritur aksesin në arsimin jetik në fëmijërinë e hershme, ndërsa biblioteka ka filluar të shërbejë si qendër komunitare për të rinjtë, duke u dhënë mundësinë grupeve të të rinjve që të mbledhen dhe të diskutojnë çështje me interes dhe shqetësim të përbashkët.

“Kopshti i ri ka krijuar mundësi që një numër më i madh fëmijësh të ndjekin arsimin parashkollor dhe të përgatiten për arsimin fillor. Prindërit janë ndërgjegjësuar se stimulimi i hershëm është hapi kryesor për rritjen dhe zhvillimin e fëmijëve. Si rrjedhojë, ky kopsht ndihmon që fëmijët tanë të kenë sukses në të ardhmen.”

Mimoza Risto,
Drejtoreshë e shkollës “Pilo Prifti” në Novoselë

Qendra Ndërkulturore Komunitare, Berat

Manjola, një anëtare komuniteti në Berat, e regjistroi djalin e saj 5 vjeçar në kopsht sapo qendra komunitare filloi të funksionojë. Ajo është një nënë e cila përballet me stigmatizimin për faktin se është rome. Ajo thotë: “Nuk i kam parë asnjëherë fëmijët kaq të lumtur. Ata janë duke mësuar shkronjat e para. Në këtë godinë ka një qendër shëndetësore dhe aty punon edhe një dentist. Djali im nuk është kontrolluar asnjëherë nga një dentist dhe tani ai mundet. Jeta ime ka ndryshuar. Është më e lehtë të shkoj në punë, pasi mund ta lë djalin në kopsht. Është lehtësim i madh të di se ai është i sigurt ndërsa unë shkoj në punë

Familja e Manjolës është një nga 600 familjet rome dhe egjiptiane që banon në zonë dhe përfiton nga shërbimet e ofruara nga Qendra Ndërkulturore Komunitare. Me kopshtin, qendrën shëndetësore dhe ambientin për takime, trajnime dhe seminare, Qendra Ndërkulturore Komunitare në Berat ofron shërbime për të gjithë anëtarët e komunitetit, duke përfshirë 200 familje jo rome që banojnë në zonë.

Një infermiere dhe një punonjës social i qendrës ofrojnë këshillim për kujdesin shëndetësor, planifikimin familjar dhe ndihmojnë anëtarët e komunitetit për të marrë shërbimet dhe kujdesin shëndetësor të nevojshëm.

Duke përfituar nga shërbimet shëndetësore të ofruara në Qendrën Ndërkulturore Komunitare, Berat

Një takim në Qendrën Ndërkulturore Komunitare, Berat

Rreth qendrave të tjera ndërkulturore komunitare

Përveç qendrës në Berat, dy qendra të tjera ndërkulturore komunitare janë hapur përkatësisht në Pogradec dhe Korçë.

Qendra Ndërkulturore Komunitare në Pogradec është pjesë e qendrës kulturore të qytetit, ndërsa Qendra Ndërkulturore Komunitare në Korçë është ngritur në qendrën sportive të qytetit, e cila është simbol i krenarisë dhe historisë së qytetit.

Qeverisja vendore në Pogradec punësoi një grua të re të kualifikuar nga komuniteti egjiptian si koordinatore e qendrës.

Gjithashtu, Qendra Ndërkulturore Komunitare në Korçë administrohet nga Drejtoria e Shërbimit Social pranë Bashkisë së Korçës dhe një anëtar nga komunitetet rome apo egjiptiane do të punësohet për të vepruar si koordinator.

Në këto qendra zhvillohen aktivitete të ndryshme, si kampe verore, kurse profesionale, ekspozita të produkteve të ndryshme apo të veprave të artit, turne sportive ndërmjet shkollave etj. Të gjitha këto aktivitete synojnë të forcojnë lidhjet dhe të rrisin ndërveprimet midis komuniteteve të ndryshme.

SSIREC kontribuoi ndjeshëm për përmirësimin e shërbimeve bazë për komunitetet rome dhe egjiptiane dhe demonstroi modelet e funksionimit të ofrimit të shërbimeve.

Qendrat Ndërkulturore Komunitare multifunkionale synojnë gjithashtu të përmirësojnë edukimin, kujdesin shëndetësor, punësimin dhe mundësitë për sipërmarrje. Ato kanë rezultuar të dobishme për të nxitur dialogun ndërkulturor mes komuniteteve rome dhe egjiptiane dhe shoqërisë së gjerë.

“Me këtë Qendër Ndërkulturore Komunitare, ne (qeverisja vendore) po i sjellim shërbimet publike më afër komuniteteve rome dhe egjiptiane që jetojnë në Korçë. Ne e dimë se me kalimin e kohës një numër shumë më i madh shqiptarësh do të kenë akses në shërbime. Përmes aktiviteteve sportive, ne nxisim ndërveprimet midis komuniteteve, luftojmë stereotipat dhe marrim masa pozitive drejt një shoqërie gjithëpërfshirëse që respekton diversitetin”.

Sotiraq Filo,
Kryetar i Bashkisë Korçë

Tabela 1: Projektet e SSIREC për përmirësimin e komunitetit, të bashkëfinancuara me qeverisjen vendore në secilën prej zonave të projektit

Zonat e projektit	PPK-të me prioritet dhe të miratuara për financim
Bashkia Berat, Qarku i Beratit	Ndërtimi i kopshtit, qendrës shëndetësore/komunitare ndërkulturore në bashkinë e Beratit.
Komuna Novoselë, Qarku i Vlorës	Rehabilitimi i kopshtit dhe i bibliotekës së shkollës nëntëvjeçare në komunën Novoselë/Vlorë.
Bashkia Pogradec, Qarku i Korçës	Rehabilitimi i Qendrës Ndërkulturore Komunitare në Qendrën Kulturore të Qytetit në bashkinë Pogradec.
Komuna Otlak, Qarku i Beratit	Ndërtimi i rrugës kryesore dhe sistemit të kanalizimeve në lagjen e romëve në Moravë/Otlak.
Bashkia Korçë, Qarku i Korçës	Ndërtimi i Qendrës Ndërkulturore Komunitare dhe terrenit sportiv në bashkinë e Korçës.
Komuna Shushicë, Qarku i Vlorës	Ndërtimi i rrugës në lagjen e komunitetit rom në komunën Shushicë
Shtish Tufinë, Tiranë	Rehabilitimi i Qendrës Kombëtare Transitore të Emergjencave
Bashkia Pogradec, Qarku i Korçës	Rehabilitimi i rrugës Pelion në Pogradec
Bashkia Vlorë, Qarku i Vlorës	Rehabilitimi i rrugës Llonxhe në lagjen “Partizani” në Vlorë
Bashkia Korçë	Rehabilitimi i sheshit të një lagjeje në Korçë

Ndikimi në axhendën për zhvillimin lokal

FKK-të rome dhe egjiptiane organizuan një sërë diskutimesh ndërmjet komuniteteve dhe qeverisjes vendore në qarqet e synuara. Këto diskutime u dhanë mundësinë komuniteteve rome dhe egjiptiane për të kontribuar në proceset e planifikimit dhe buxhetimit dhe për të ndikuar në përgatitjen e Planeve Lokale për Zhvillimin e Komunitetit.

Planet Lokale për Zhvillimin e Komunitetit përfshijnë masa që synojnë përmirësimin e cilësisë së jetës për romët dhe egjiptianët nëpërmjet ndërhyrjeve të tilla, si ndërtimi i qendrave komunitare, kopshteve, rrugëve, sistemeve të kanalizimit. Këto plane përfshijnë edhe masa vendore, të cilat synojnë të përmirësojnë aksesin në arsim, strehim, në formimet profesionale dhe regjistrimin civil. Ky i fundit është veçanërisht i rëndësishëm për përfshirjen e romëve dhe egjiptianëve në skema të mirëqenies sociale apo pensioneve, në nisma për përjashtim nga taksat, mundësi të punësimit e më gjerë. Këto plane janë të harmonizuara me Planin Kombëtar të Veprimit për Përfshirjen e Romëve dhe Egjiptianëve.

SSIREC përgatiti materialet udhëzuese për autoritetet vendore dhe OSHC-të për planifikimin dhe buxhetimin me pjesëmarrje. ***Këta udhëzues shërbejnë si referencë për njësi të tjera të qeverisjes vendore që drejtojnë territore ku banojnë romë dhe egjiptianë.***

Në fund të projektit u përgatitën katër Plane Lokale për Zhvillimin e Komunitetit që mbulonin periudhën 2015-2020. Këto plane janë udhëzues të dobishëm për reformën e re territoriale, sepse ato janë modele për njësitë e reja dhe ekzistuese të qeverisjes vendore për t'iu përgjigjur pozitivisht përfshirjes sociale të romëve dhe egjiptianëve në vitet e ardhshme.

Qytetaria aktive

Projekti SSIREC krijoi hapësira për anëtarët e komunitetit për të ngritur shqetësimet e tyre nëpërmjet Forumeve të Këshillimit të Komunitetit. Në këto forume, anëtarët e komunitetit caktonin prioritetet dhe bënë sugjerime për trajtimin e çështjeve shqetësuese prej një kohe të gjatë. Gjatë këtyre aktiviteteve ata kuptuan se idetë e tyre kishin rëndësi dhe kjo rriti vetëbesimin dhe angazhimin e tyre për të sjellë ndryshimet e dëshiruara. Qeverisja vendore dhe autoritetet rajonale kuptuan se integrimi social i komuniteteve rome dhe egjiptiane nuk mund të kryhej pa pjesëmarrjen e tyre. Kështu, ata nxitën dialogun për të arritur zgjidhje së bashku me komunitetet rome dhe egjiptiane.

Kjo pjesëmarrje krijoi perspektiva për anëtarët e komuniteteve rome dhe egjiptiane për të ushtruar qytetari në mënyrë aktive.

Në komunitetet rome dhe egjiptiane u krijuan grupe vetë-ndihmuese për t'u shërbyer komuniteteve të tyre.

Ndërsa SSIREC mbështeti nisma të ndryshme të grupeve dhe vullnetarëve, vëmendje iu kushtua ndërthurjes së disa veprimtarive me aktivitete sportive dhe argëtuese që përfshinin anëtarë të komuniteteve jo rome dhe jo egjiptiane.

Ky hap ndihmoi për krijimin e sinergjive ndërmjet të rinjve romë dhe egjiptianë dhe të rinjve që nuk i përkisnin këtyre komuniteteve. Këto aktivitete krijuan mundësi më të mëdha për ndërveprim dhe për vlerësim të ndërsjellë të ndryshimeve kulturore.

Në fund të projektit SSIREC u zbatuan 78 nisma që përfshinin mbi 350 romë dhe egjiptianë. Ata morën pjesë në iniciativat e mobilizimit të komunitetit, aktivitetet informuese dhe të vetë-ndihmës në të tria rajonet e projektit: Vlorë, Berat dhe Korçë.

Ndërthurja sociale për të ruajtur vazhdimësinë e përfitimeve për komunitetet rome dhe egjiptiane

Forcimi i kapaciteteve të organizatave të shoqërisë civile Rome dhe Egjiptiane (OSHC)

OSHC-të rome dhe egjiptiane kontribuojnë për të advokuar në emër të komuniteteve të tyre, duke u dhënë mundësinë që të kenë rol të fuqishëm në trajtimin e problemeve të tyre dhe për gjetjen e zgjidhjeve të problemeve me të cilat përballen.

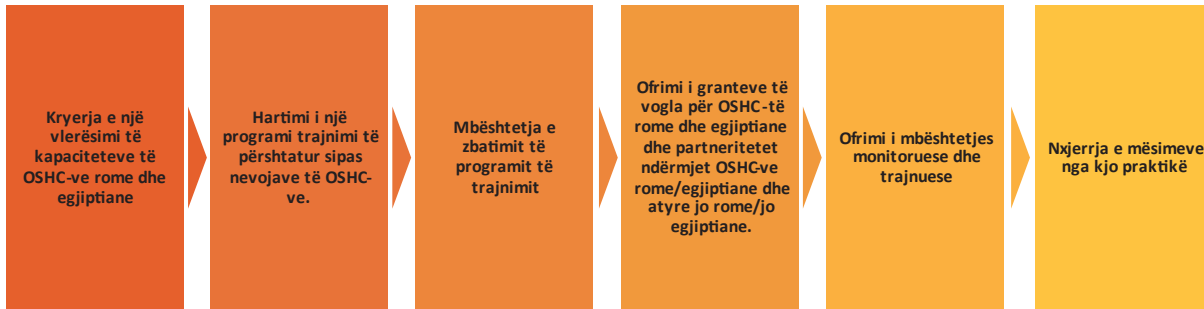
SSIREC ka punuar në bashkëpunim me Qendrën Kombëtare për Shërbime Komunitare (QKSHK), për të forcuar kapacitetet institucionale të OSHC rome dhe egjiptiane.

Iliri është Drejtor Ekzekutiv i “Shoqatës së Arsimit Rom”, një organizatë e shoqërisë civile që vepron në rajonet e Pogradecit dhe Korçës. Shoqata e tij numëron rreth 50 anëtarë.

“Ky trajnim ishte një prej përvojave më të dobishme mësimore që kam pasur deri tani si Drejtor Ekzekutiv. Kuptova se duhet të përmirësojmë shumë gjëra në mënyrën sesi menaxhojmë organizatën tonë. Tani e di si ta drejtoj atë më mirë.”

Iliri dhe përfaqësues të tjerë të organizatave të shoqërisë civile morën pjesë në një sërë trajnimesh të përshtatura sipas nevojave të tyre. Trajnimi mbuloi tema të tilla si menaxhimi i OJQ-ve, planifikimi strategjik, menaxhimi i burimeve njerëzore, grumbullimi i fondeve, zbatimi i ciklit të projektit, formimi i rrjeteve, advokimi, lobimi dhe zhvillimi i komuniteteve. Në vijim të sesioneve të ndërtimit të kapaciteteve, përfaqësues të OSHC-ve përfituan mbështetje shtesë dhe trajnim për të drejtuar më mirë organizatën e tyre.

Qasja e SSIREC për forcimin e kapacitetit të OSHC-ve rome dhe egjiptiane

Qasja në figurën e mësipërme duket lineare, por në fakt ishte një proces përsëritës që përfshiu mësim me anë të veprimit me mbështetje trajnuese dhe këshilluese.

Si rezultat, OSHC-të përmirësuan kapacitetet e tyre për projektimin dhe zhvillimin e iniciativave, për ofrimin e shërbimeve dhe advokimin për përmbushjen e angazhimeve të caktuara në Dekadën e Përfshirjes së Romëve. SSIREC ndihmoi për forcimin e kapaciteteve të tyre për të bashkëpunuar me njëri-tjetrin dhe me OSHC të tjera në vend.

Lidhja e OSHC-ve rome dhe egjiptiane, këmbimi i eksperiencave dhe zhvillimi

Ruga e të mësuarit që ndërморën OSHC-të rome dhe egjiptiane ishte thelbësore për rritjen dhe zhvillimin e tyre. Përveç sesioneve për ndërtimin e kapaciteteve, OSHC-të rome dhe egjiptiane përfituan nga shkëmbimet dhe ndërveprimet me OSHC të tjera që merrnin pjesë në trajnim. OSHC-ve iu ofrua trajnim për t'i ndihmuar gjatë zbatimit praktik të procesit mësimor.

Falë trajnimit të marrë, drejtuesit, stafi dhe vullnetarët e OSHC-ve rome dhe egjiptiane janë të aftë të advokojnë, të zhvillojnë dhe të ushtrojnë ndikim në politika, të lehtësojnë ofrimin ose aksesin në shërbime për komunitetet rome dhe egjiptiane.

OSHC-të rome dhe egjiptiane që morën pjesë në program krijuan lidhje të forta midis tyre.

Manualet e trajnimit të përdorura gjatë procesit për fuqizimin e kapaciteteve u rishikuan dhe u përshtatën më pas për t'u përdorur nga OSHC-të rome dhe egjiptiane, në mënyrë që në të ardhmen ato t'i kryejnë vetë trajnimet dhe ngritjen e kapaciteteve të stafit të tyre.

Këto burime të vlefshme janë të disponueshme në Qendrat Ndërkulturore Komunitare dhe mund të gjenden online dhe në Qendrat e Informimit të BE-së në Shqipëri.

Lançimi i programit të granteve të vogla - OSHC-të mësojnë me anë të veprimit

SSIREC mbështeti financiarisht pesëmbëdhjetë propozime që ofronin një ndërhyrje të përshtatshme, koherente, realiste, potencialisht të qëndrueshme dhe me kosto efektive

JANAR 2014 - MARS 2015

Projektet e financuara trajtuan çështje të tilla, si rritja e aksesit në shkolla për komunitetet rome dhe egjiptiane, aksesit në shërbime, regjistrimi civil, mbrojtja e mjedisit, përmirësimi i rezultateve mësimore të fëmijëve, eksplorimi i mundësive për përgatitjen e të rinjve për punësim, përmirësimi i perceptimit dhe krenarisë së komuniteteve për kulturën rome dhe egjiptiane, prezantimi i problemeve të komuniteteve të qeverisja vendore dhe kërkimi i shërbimeve më të mira dhe jodiskriminuese etj.

SSIREC ndihmoi dhe monitoroi OSHC-të rome dhe egjiptiane gjatë zbatimit të projektit. U ofrua ndihmë me trajnim për përgatitjen e raporteve narrative dhe financiare. Kjo përpjekje ishte hapi kryesor për të garantuar përgjegjshmërinë e pjesëmarrjes së OSHC-ve në SSIREC, ndërsa ato mësonin rreth rëndësisë së llogaridhënies përpara komuniteteve dhe donatorëve me të cilët ata aspironin të angazhoheshin në të ardhmen.

Projekti ishte pika kulmore e procesit tonë mësues si organizatë. Kjo na dha mundësinë të punonim me prindërit, mësuesit dhe komunitetin e gjerë për të rritur ndërgjegjësimin në lidhje me rëndësinë e arsimit për fëmijët tanë. Me një kopsht të ri dhe bibliotekën e shkollës në Novoselë, “Zëri i Romëve në Shqipëri” mbështeti fëmijët për të shfrytëzuar më mirë burimet e vëna në dispozicion. Ne nuk mund t’ia kishim dalë të vetëm, kështu që i jemi mirënjohës projektit SSIREC që na ka shoqëruar gjatë zbatimit të projektit.

**Fatos Koci,
Zëri i Romëve në Shqipëri, Novoselë**

Partneritet në zbatimin e projekteve të përbashkëta

Përveç forcimit të kapaciteteve të OSHC-ve rome dhe egjiptiane, SSIREC krijoi mundësi për vendosjen e partneriteteve midis organizatave të tjera të shoqërisë civile në vend.

SSIREC financoi 3 propozime, që mbështesnin organizatat që prezantonin projektet e tyre në partneritet me njëra-tjetrën. Projektet e zbatuara u fokusuan në iniciativa të tilla, si riciklimi i mbetjeve, arsimi parashkollor dhe mbrojtja e mjedisit. Ato u zbatuan në qarkun e Beratit, Vlorës dhe të Korçës në komunitete rome dhe egjiptiane ku vepronte SSIREC.

Falë mbështetjes së dhënë nga SSIREC, Shoqata e Grave Qëndistare mori masa më të fuqishme dhe të intensifikuara. Ne jemi të aftë të prezantojmë dhe të promovojmë produktet artizanale të artizanëve romë dhe egjiptianë të Korçës në panairë lokale, kombëtare dhe ndërkombëtare. Kemi një strukturim më të mirë, funksionojmë në harmoni me misionin tonë dhe jemi më të lidhur me komunitetet tona.

Etleva Tare,

Shoqata e Grave Qëndistare, Korçë

Punësimi dhe vetëpunësimi i komuniteteve rome dhe egjiptiane - të mësuarit nga vlerësimi

Pas nisjes së projektit SSIREC u krye një vlerësim që studionte tregun e punës dhe fokusohej në punësimin dhe pjesëmarrjen e romëve dhe egjiptianëve. Vlerësimi parashtrroi sfidat dhe mundësitë e punëkërkesve romë dhe egjiptianë, të artizanëve dhe të sipërmarrësve potencialë romë dhe egjiptianë dhe hodhi dritë mbi mundësitë dhe sfidat me të cilat ata përballeshin ndërsa përpiqeshin për të depërtuar në treg.

Gjetjet dhe rekomandimet e vlerësimit, si dhe konsultimet me pjesëmarrësit e projektit në rajone të ndryshme shërbyen për të riformësuar ndërhyrjet e SSIREC-it për punësimin dhe vetëpunësimin e komuniteteve rome dhe egjiptiane.

SSIREC mësoi nga vlerësimi se:

- Përvojat e shkuara në përpjekjet për punësim dhe arsim dhe formim profesional tradicional i ndihmuan punëkërkuësit romë dhe egjiptianë për t'u regjistruar, por shkalla e punësimit ishte ende e ulët, pavarësisht nga numri i rritur i romëve dhe egjiptianëve të trajnuar në tregun e punës.
- Në radhët e romëve dhe egjiptianëve u konstatua një aktivitet ekonomik i vogël, informal, i improvizuar dhe oportun. Ai shërbente për gjenerimin e disa të ardhurave. Rezultoi se ky aktivitet kishte potencial për rritjen e vetëpunësimit, por zhvillimi i tij kërkonte mbështetje reale.
- Formalizimi i parakohshëm i veprimtarive mikroekonomike të sipërmarrësve romë dhe egjiptianë mund t'i bënte ata të humbnin përfitimet e tyre të mirëqenies sociale që i kishin fituar me vështirësi për të gjithë familjen, në një kohë kur veprimtaria ekonomike nuk ishte aq fitimprurëse ose e qëndrueshme për të plotësuar nevojat e tyre financiare. Këto veprimtari ekonomike nuk mund të përballonin barrën tatimore ose konkurrencën, ndërkohë që sipërmarrësit u përjashtuan dhe u paragjyquan në treg.

SSIREC mbledhi së bashku individët romë dhe egjiptianë, zyrtarët vendorë nga Zyrat e Punësimit dhe përfaqësues të qeverisjes vendore nga të tria qarqet e Vlorës, Beratit dhe Korçës për të diskutuar mbi praktikat ekzistuese për punësim dhe vetëpunësim, si dhe për të caktuar së bashku rrugën më e mirë për të ecur përpara. Së bashku, pjesëmarrësit përgatitën një plan të përshtatur dhe të koordinuar për të ndihmuar romët dhe egjiptianët me komponentin e punësimit.

Gjatë këtyre konsultimeve u shfaq një vizion i ri që sugjeronte se rezultatet e dëshiruara do të arrihen nëpërmjet bashkëpunimit dhe formimit të rrjeteve të punëkërkesve romë dhe egjiptianë, trajnerëve dhe pjesëmarrësve në trajnime të formimit profesional, artizanëve, sipërmarrësve potencialë dhe ofruesve lokalë të shërbimeve profesionale. Këto lidhje do të sillnin rezultate më të mira për punësimin dhe vetëpunësimin e grupeve të synuara.

SSIREC vendosi të provonte inkubimin e aktiviteteve krijuese për gjenerimin e të ardhurave, si strategji për t'u ndjekur për mbështetjen e vetëpunësimit. Periudha e inkubimit do t'i ndihmonte sipërmarrësit romë dhe egjiptianë për të depërtuar më mirë në treg me shërbimet dhe produktet e tyre. Inkubimi do t'u jepte atyre mundësinë të forconin aktivitetet e tyre dhe të përgatiteshin për formalizim.

Nxitja e përdorimit të talentit dhe kreativitetit

Për të shprehur shpirtin e sipërmarrjes dhe aftësitë e romëve dhe egjiptianëve, u botua një broshurë e thjeshtë, e lehtë për t'u lexuar dhe frymëzuese, me titull "100 ide novatore për vetëpunësim".

SSIREC, në bashkëpunim me Shërbimin Kombëtar të Punësimit (SHKP) dhe zyrat rajonale përkatëse të punësimit, organizuan seminare rajonale për diskutimin e çështjeve të punësimit me anëtarët e komunitetit.

Seminaret i nxitën pjesëmarrësit që të diskutonin: *Si mund të përfshihen romët dhe egjiptianët në veprimtari ekonomike që do të ndihmonin në gjenerimin e të ardhurave? Si mund të zhvillohen plane individuale të realizueshme për biznese të reja për t'u përballur me konkurrencën e tregut dhe barrën e lartë tatimore? Si mund të kthehen veprimtaritë e gjenerimit të të ardhurave në biznese të regjistruara formale?*

Pas seminareve, pjesëmarrësit në programe përgatitën plane për nisjen e bizneseve për aktivitete të gjenerimit të të ardhurave. Planet më premtuese për nisjen e biznesit u mbështetën financiarisht nga SSIREC, në një kohë që planet e tjera u mbështetën me pajisje dhe materiale, duke i ndihmuar për gjenerimin e të ardhurave.

U ofrua mbështetje e vazhdueshme për t'i ndihmuar sipërmarrësit që të vazhdonin përpjekjet e tyre drejt sigurimit të të ardhurave. Ata u mbështetën për zhvillimin e lidhjeve me njëri-tjetrin dhe u lidhën me grupe dhe subjekte të mundshme që mund të përdornin shërbimet dhe produktet e tyre.

Shembuj të lidhjeve që sollën ndryshim:

- U botua një broshurë për të ndihmuar lidhjen e artizanëve me dyqanet dhe me turistët, dhe ajo u shpërnda në dyqane dhe hotele në të gjithë vendin.
- Muzikantë dhe organizues eventesh vendosën kontakte me shkolla dhe kopshte, për të ndihmuar për organizimin e eventeve kur ata kishin nevojë për këto shërbime.
- Gratë që punojnë për prodhimin e ushqimit, si pasta ose ëmbëlsira, u prezantuan në dyqane të ndryshme për tregtimin e produkteve të tyre.

110 sipërmarrës romë dhe egjiptianë u ndihmuar për përgatitjen e planeve të hapjes së biznesit. Nga këta, 55 individëve iu dhanë fidanë sherbele, makineri përpunimi, si dhe mjete për korrije dhe 55 individë të tjerë u ndihmuar me komplete për fillimin e biznesit në bujqësi, mbarështim të bagëtive, parukeri dhe performancë muzikore, shërbime hidraulike, rrobaqepësi, larje makinash, zejtari dhe tregti.

**Familja Sharavolli,
Farkëtar në Berat**

**Duke realizuar ëndrrën e
fëmijërisë**

**Duke gdhendur drurin, duke gdhendur jetën
Përgatitja e suvenirëve në Berat**

Një varkë lundrimi, Një suvenir i bukur, Berat

Duke punuar për një portë të bukur hekuri

Ëndrrat bëhen realitet

Ergys Baki është një fotograf i talentuar nga Korça. Ëndrra e tij ishte që të zgjeronte biznesin e tij. Ai mori mbështetje për blerjen e pajisjeve shtesë. Vetëm pas disa muajsh ai pa biznesin e tij të rritej. Nëse shkoni ndonjëherë në Korçë, ju lutemi ndaloni dhe bëni një fotografi nga Ergysi!

Ergysi duke bërë fotografi në studion e tij

Sebastiani është një artist i ri që banon në Llakatund, Vlorë. Aktualisht, së bashku me babanë e tij, ai interpreton muzikë rome moderne dhe tradicionale në dasma.

Me mbështetje nga projekti SSIREC, ai zgjeroi punën e tij dhe tani mëson fëmijët e vegjël që të luajnë instrumente të ndryshme muzikore, duke ia kaluar kështu trashëgiminë kulturore brezit më të ri.

Sebastiani duke provuar me gëzim instrumente të reja

Gjenerimi i të ardhurave nëpërmjet blegtorisë

Gra që mësojnë së bashku si të përdorin makinën qepëse në një kurs profesional

Përmirësimi i aftësive dhe njohurive për tregtimin e punimeve artizanale

Këshillimi për karrierën dhe mbështetja novatore për punësim dhe vetëpunësim

Trajnimi i pjesëmarrësve romë dhe egjiptianë në projekte ishte i domosdoshëm që individët të forconin vetëbesimin për të hyrë në treg.

Katër trajnerë u punësuan nga komunitetet rome dhe egjiptiane. Ata ndihmuan pjesëmarrësit që të identifikonin hapat që duhen ndërmarrë, të regjistroheshin në qendrat e formimit profesional ose të zhvillonin aktivitete për gjenerimin e të ardhurave. Programi mbështeti pjesëmarrës romë dhe egjiptianë me formim profesional tradicional, si parukeri, estetistë, kuzhinierë, mekanikë, berberë, saldatorë. U identifikuan fusha të tjera të reja novatore formimi dhe individët u mbështetën me trajnim për t'u bërë operatorë kamerash, montazhier videosh, reporter lajmesh etj.

Programi nxiti punësimin me anë të organizimit të vizitave studimore të pjesëmarrësve të programit në qendra publike dhe private të formimit profesional ose në biznese të tjera. Kjo u realizua për të ndihmuar pjesëmarrësit që të kuptojnë kërkesat e punës dhe aftësitë e nevojshme në treg. Këto vizita shërbyen për të ndihmuar pjesëmarrësit e programit që të mësonin rreth menaxhimit të biznesit, përfitimeve, problemeve dhe sfidave të tij.

Gjatë ndërveprimit me romët dhe egjiptianët, qendrat profesionale publike dhe private fituan një perceptim më të mirë të sfidave me të cilat përballen anëtarët e komunitetit rom dhe egjiptian. Si ofruesit e shërbimeve, ashtu edhe pjesëmarrësit romë dhe egjiptianë në program kuptuan se këto ndërveprime, ekspozime dhe lidhje janë kontakte të rëndësishme që nxisin integrimin social dhe lehtësojnë punësimin.

Kjo qasje jo vetëm që ndihmoi individët të mësonin, por edhe i frymëzoi të gjenin zgjidhje për veten e tyre dhe të mos bëheshin përfitues pasivë të një ndihme, e cila mund të dojë një kohë të gjatë që të çojë në një punë dinjitoze.

Projekti SSIREC ka mbështetur 341 punëkërkuës, sipërmarrës dhe artizanë romë dhe egjiptianë nga të tria qarqet, për të eksploruar punësimin dhe vetëpunësimin. Për përfituesit në të tria qarqet janë ofruar një sërë trajnimesh që konsistojnë në gjenerimin e të ardhurave, kultivimin e bimëve mjekësore, dhe kurse profesionale tradicionale dhe novatore.

Gjenerimi i të ardhurave për gratë - të sfidosh normat sociale

Fermerët romë dhe egjiptianë, me mbështetje nga Instituti i Bimëve Mjekësore, kultivuan sherbelë, që u identifikua si aktivitet potencialisht fitimprurës. SSIREC mbështeti trajnimin e fermerëve dhe u dha atyre mundësinë që të kishin akses në asistencën teknike që u nevojitej për rritjen e kësaj bime jotradicionale.

“Kjo është një ndërhyrje unike. Ajo u ka dhënë grave mundësinë të hyjnë në një biznes që tradicionalisht dominohej dhe drejtohej nga burrat. Kjo ndërhyrje kontribuoi në fuqizimin ekonomik të komuniteteve dhe më mënyrë specifike për gratë, duke i ndihmuar ato të përmirësojnë kushtet e tyre të jetesës”

Luan Ahmetaj,

Drejtor i Institutit të Bimëve Mjekësore në Tiranë

Zbatimi dhe monitorimi i politikave të përfshirjes sociale

Përgatitja për masat e ardhshme

Qasja e projektit SSIREC shërbeu si frymëzim për qeverinë që të vazhdonte punën në fushën e përfshirjes sociale pas përfundimit të projektit. Kjo ishte thelbësore për garantimin e qëndrueshmërisë së veprimeve drejt përfshirjes sociale të romëve dhe egjiptianëve.

Programi mbështeti Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë për përgatitjen e Planit Kombëtar të Veprimit për Përfshirjen e Romëve dhe Egjiptianëve dhe për ta harmonizuar me platformën e BE-së 2020 për integrimin e romëve.

SSIREC garanoi që OSHC-të rome dhe egjiptiane të merrnin pjesë në këtë proces dhe të sillnin në tryezë zërin e komuniteteve dhe zonave që përfaqësonin. Autoritetet dhe përfaqësuesit vendorë të ministrive të tjera të linjës morën pjesë dhe kontribuan në këtë proces.

Programi ofroi asistencë teknike dhe përfshiu një ekip ekspertësh vendas dhe ndërkombëtarë, duke përfshirë dy profesionistë të rinj romë dhe egjiptianë. Drafti i planit të veprimit është finalizuar dhe pritet që të miratohet nga Këshilli i Ministrave brenda vitit 2015.

Përveç punës me Ministrinë e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, SSIREC krijoi partneritet me Avokatin e Popullit dhe Komisionerin për Mbrojtjen nga Diskriminimi: dy institucione kyçe për përfshirjen sociale.

Në partneritet me zyrën e Komisioneres për Mbrojtjen nga Diskriminimi, SSIREC kontribuoi në zhvillimin e një manuali udhëzues ligjor, si dhe të një udhëzuesi për shtrirjen e shërbimeve në komunitet duke u përqendruar në veçanti në komunitetet rome dhe egjiptiane. Këto burime janë përdorur nga stafi i Komisioneres për Mbrojtjen nga Diskriminimi për të trajtuar rastet që përfshijnë individë romë dhe egjiptianë.

Monitorimi dhe regjistrimi i progresit

Sistemi i monitorimit dhe raportimit RomAlb është pjesë përbërëse e Dokumentit të Politikave Kombëtare për Përfshirjen Sociale, i cili ndihmon për regjistrimin dhe ndjekjen e progresit të bërë drejt përfshirjes sociale të komuniteteve rome dhe egjiptiane. Ky sistem mbështet Planin e ri të Veprimit për Integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve 2015-2020 dhe shërben për të matur ecurinë e tij.

SSIREC mbështeti

16 SEANCA
TRAJNIMI

dhe ofroi formim në vendin e punës për

112 NËPUNËS TË QEVERISJES
VENDORE DHE QENDRORE

për sistemin e monitorimit dhe të raportimit të bazuar në rrjet

Nxitja dhe përkrahja e diversitetit

“Unë dhe ti – Të barabartë në diversitet” ishte lajtmotivi i fushatës së ndërgjegjësimit publik që shoqëroi projektin SSIREC gjatë të gjithë kohëzgjatjes së tij.

Nëntë personalitete të shquara nga të gjitha fushat e jetës në Shqipëri u përzgjedhën si Ambasadorë të Vullnetit të Mirë për Diversitetin Kulturor. Së bashku me përfaqësues të tjerë model romë dhe egjiptianë, ambasadorët kontribuan për përcimin e mesazheve në funksion të përfshirjes sociale dhe vlerësimit për diversitetin kulturor.

Janë prodhuar tre dokumentarë, përkatësisht “Të barabartë në diversitet”, “Kur ëndrrat bëhen realitet” dhe “Një hap drejt përfshirjes sociale”. Ato theksuan arritjet e projektit nëpërmjet opinionëve të përfituesve.

Ndërhyrjet dhe rezultatet e projektit u theksuan në disa histori në median elektronike dhe të shkruar. Udhëtimet në terren të gazetarëve profesionistë të medias në zonat e projektit shërbyen për informimin e publikut për ndikimin e projektit në jetët e pjesëmarrësve të projektit dhe për qasjet e reja të prezantuara nga SSIREC.

Falë partneritetit me Televizionin Publik Shqiptar, nisi transmetimin rregullisht çdo javë një program në gjuhën romë. Kjo përvojë bëri që grupe pakicash të tjera të diskutonin me televizionin publik kombëtar për mundësinë e organizimit të një programi të dedikuar televiziv, për të gjitha grupet e pakicave në vend.

Aktivitetet sportive dhe kulturore - një mjet i fuqishëm shkëmbimi përvojash

Romë dhe egjiptianë të talentuar janë mbështetur gjatë gjithë kohëzgjatjes së projektit. Mbështetja ka përfshirë aktivitete kulturore dhe sportive, si mjete të shkëlqyera komunikimi për përcimin e mesazhit të projektit. Mbështetja e projektit përfshinte:

- ▶ Panairë artizanësh, ku mbi 30 artizanë kanë prezantuar produktet e tyre;
- ▶ Vënien në skenë të dramës “Të mjerët”, e interpretuar nga rreth 20 të rinj romë dhe egjiptianë dhe studentë të Universitetit të Arteve;
- ▶ Koncerte të muzikantëve nga komunitetet romë dhe egjiptiane dhe Universiteti i Arteve;
- ▶ Ekspozitën e një artisti rom të arteve vizuale me titull “Vendi im”
- ▶ Mbështetjen për tre skuadra futbolli të përbëra nga romë dhe egjiptianë që kanë luajtur rregullisht në ditë të shënuara ndërkombëtare.

Muzikë në harmoni
Muzikantë romë dhe jo-romë duke interpretuar së bashku

Një artist rom ekspozon
punimet e tij në Galerinë
Kombëtare të Arteve

Të rinj romë
dhe egjiptianë
dhe studentë të
Universitetit të Arteve
në vënien në skenë të
dramës “Të mjerët”

Përgatitja e medias për të mbështetur përfshirjen sociale

Rreth 60 gazetarë të rinj u trajnuan për të raportuar mbi çështje që lidhen me përfshirjen sociale dhe diversitetin kulturor.

U botua dhe u shpërnda një Manual për raportimin e diversitetit, për t'i ndihmuar gazetarët për raportimin e diversitetit kulturor, për teknikat dhe praktikat më të mira.

Në vijim të seancave të trajnimit u organizua një konkurs kombëtar për historinë më të bukur njerëzore për minoritetet, me fokus popullsinë rome dhe egjiptiane.

Tre gazetarë janë vlerësuar me çmimin e ekselencës për raportimin e diversitetit.

Arritjet që përcaktojnë hapat e ardhshëm për vazhdimin e rrugëtimit

Projekti mbledhi së bashku pjesëmarrës të projektit, zyrtarë të qeverisjes vendore dhe qendrore, partnerë dhe organizata të tjera që veprojnë në Shqipëri për të diskutuar çështjet që lidhen me praktikën e përdorura nga SSIREC, qëndrueshmërinë e rezultateve të projektit dhe hapat e ardhshëm të nevojshëm për të çuar përpara Përfshirjen Sociale

të Komuniteteve Rome dhe Egjiptiane në Shqipëri.

Sigurisht që rrugëtimi duhet të vazhdojë dhe ky aktivitet ishte një tjetër thirrje për të gjithë aktorët, për t'u fokusuar në përfshirjen

sociale dhe për të mbështetur përpjekjet në vazhdim.

THE ROAD TOWARDS SOCIAL INCLUSION OF ROMA AND EGYPTIAN COMMUNITIES IN ALBANIA

Supporting Social Inclusion of Roma and Egyptian Communities (SSIREC) Project

EUROPEAN UNION

REPUBLIKA E SHqipërisë
MINISTRIA E MIRËQENIES
SOCIALE DHE RINISË

*Empowered lives.
Resilient nations.*

Copyright United Nations Albania, June 2015
Published and produced by UNDP for the Project “Supporting Social Inclusion of Roma and Egyptian Communities”

United Nations House
Skenderbej Street, Gurten Building, 2nd Floor
Tirana, ALBANIA
Tel.: +355 (4) 2250 205, 2250 224, 2250 234
Fax: +355 (4) 2250 286, 2250 289
Internet: al.undp.org

Table of content

Abbreviations	4
About this Booklet	5
About the project	7
Breaking new ground in Service Delivery for Roma and Egyptian Communities	9
Engaging in dialogue and joint action	9
Access to Basic Services- a step towards social inclusion	12
Active Citizenship	19
Weaving the social fabric to sustain the gains for Roma and Egyptian Communities	20
Strengthening capacities of Roma and Egyptian Civil Society Organizations (CSOs)	20
SSIREC's approach to strengthen the capacity of Roma and Egyptian CSOs	21
Roma and Egyptian CSOs-Bonding, bridging and growing	21
Launching of the Small Grant Program-CSOs learn by doing	23
Partnering for bold actions	24
Learning from the assessment	26
Triggering the use of talent and creativity	28
Dreams become reality	32
Career advice and innovative support for employment and self-employment	35
Income generation for women—challenging social norms	36
Implementing and monitoring social inclusion policies	37
Preparing for future actions	37
Monitoring and recording progress	38
Promoting and embracing diversity	39
Cultural and sport events-powerful means of exchange	40
Preparing media to support social inclusion	42
Celebrating achievements determining next steps for continuation of the journey	43

Abbreviations

CCF	Community Counseling Forum
CSO	Civil Society Organization
EU	European Union
UNDP	United Nations Development Program
SSIREC	Supporting Social Inclusion of Roma and Egyptian Communities
MoSWY	Minister of Social Welfare and Youth
NES	National Employment Services
NCCS	National Center for Community Services
NGO	Non-Government Organization

About this Booklet

Inclusion of Roma and Egyptian communities in Albania is an important prerequisite for the country to achieve its long-standing dream and aspiration to join European Union.

The government of Albania has set forth its objectives for the social inclusion of Roma and Egyptian people in the Decade of Roma Inclusion 2005-2015. Efforts from the government and other actors were undertaken over the past several years to address this issue.

Realizing that social inclusion is not an easy and fast process, European Union, Government of Albania and United Nations Development Program (UNDP) embarked on a project called: “Supporting Social Inclusion of Roma and Egyptian Communities” (SSIREC), implemented during the period of 2012-2015.

In partnership with the Government of Albania, private sector and civil society organizations, SSIREC project targeted Roma and Egyptian communities in the regions of Vlora, Berat and Korca.

The project promoted respect for human rights and appreciation for cultural diversity while it encouraged and supported Roma and Egyptian communities to take control of their own lives and join efforts to bring about the desired changes in their communities and wider society.

This booklet is an effort to share information about the approach achievements and lessons learned during the project life.

In this booklet, project partners have shared their stories, thoughts and experiences. These testimonies highlight that exclusion can be addressed by empowered people living in an enabling environment.

We hope that this booklet will serve as a good source of knowledge and inspiration to others who will continue to support the countries’ journey towards an inclusive society.

“As SSIREC is winding down, we need to learn from it and celebrate its achievements. This project set new standards and utilized effective approaches. We need to take pride in the successes achieved and make use of good examples shared during the implementation of the project. Let’s be intentional to replicate the promising practices as we design and finance future interventions that focus on the inclusion of Roma and Egyptian communities in Albania. The government of Albania recognizes the incredible work done and expresses its commitment to continue the work for achieving the objectives set in the Decade of Roma Inclusion.”

Erjon Veliaj,

Minister of Social Welfare and Youth (2013- 2015)

“The EU has been working closely with government and civil society to focus the work of us all on combating exclusion. The priorities for Roma and Egyptian people include civil registration, education and employment, health care and housing. EU is determined to push forward integration of Roma and Egyptians at all levels”.

Yngve Engström,

Head of Cooperation of the EU Delegation in Albania

“Making the voices of Roma and Egyptians heard is key to social inclusion. Interventions like this one are excellent examples of what can be achieved when people, local authorities and development partners combine efforts for better services to communities”

Zineb Toumi-Benjelloun,

UN Resident Coordinator and UNDP Resident Representative

About the project

“Supporting Social Inclusion of Roma and Egyptian Communities” (SSIREC) project was designed and implemented in response to the social exclusion faced by Roma and Egyptian communities in Albania. A multi-sectorial project SSIREC was implemented during 2012-2015 in three regions of Albania, Berat, Vlore and Korçe.

The program was underpinned by rights based approaches that empowered and enabled Roma and Egyptian people to understand their entitlements, voice their concerns and act as citizens to bring about the desired changes in their lives. The program also promoted respect for human rights and appreciation for cultural diversity.

Supported financially by the Government of Albania, EU and UNDP, the UNDP project team worked very closely with the Ministry of Social Welfare and Youth, Civil Society Organizations, private sector and local government units in the targeted regions focusing on the following components.

Participation in local government planning and infrastructure development

projects enabled Roma and Egyptian communities to learn about and become instrumental in influencing local decision making, planning and budgeting. They implemented community upgrading projects that brought significant changes in their lives.

Strengthening the capacity of civil society to combat discrimination

was one of the corner stone components of the project. Functionality of the Civil Society Organizations is key for continuation of efforts on Social Inclusion in the country.

Promoting employability and income generation and responding to communities'

needs in flexible and creative ways was of great value for project participants and Offices of Employment in project sites. Seeds were planted for increased effectiveness on employability for Roma and Egyptian people.

Implementing and monitoring social inclusion policies required established structures and trained civil servants who could make full use of the RomAlb monitoring system. The project supported the government to preposition for continuation of the work beyond the life of SSIREC and facilitated the development of the new National Action Plan for Roma and Egyptian integration 2015-2020.

Appreciation of diversity was interwoven throughout the activities implemented by the project. The wider society learnt more about Roma and Egyptian cultural values. “You and I, equal in diversity” was the main message of the project’s awareness raising campaign.

Breaking new ground in Service Delivery for Roma and Egyptian Communities

Engaging in dialogue and joint action

The project team established ten Roma and Egyptian Community Counseling Forums (CCFs) in three regions. These forums brought around the table about 2,500 Roma and Egyptian household representatives in the regions of Vlore, Korce and Berat to discuss their development priorities and agree on the ones to be implemented in partnership with local governance units.

They engaged with Local Government in planning and budgeting processes and influenced local development plans.

The Community Counseling Forums in collaboration with local government in targeted communities helped improve community services by implementing 10 community upgrading projects such as intercultural community centers, kindergartens, health care center, sportive compound, road rehabilitations etc.

THESE PROJECTS WERE INSTRUMENTAL FOR IMPROVING
THE LIVING CONDITIONS OF ROMA AND EGYPTIANS BUT
NOT ONLY

1000

HOUSEHOLDS IN KORÇA

600

HOUSEHOLDS IN VLORA

900

HOUSEHOLDS IN BERAT

10 000 PEOPLE

INVOLVED IN THE PROJECT AND BENEFITED FROM VARIOUS
COMMUNITY UPGRADING PROJECTS UNDERTAKEN IN THREE
REGIONS

“

Sami is a young man from the Roma Community in Llakatund village, Vlore. He lived of his land and produced vegetables which he sold in the market in Vlore.

It took him hours to get to the market and by the time he arrived there, the products were no longer fresh. Communities in Llakatund village with SSIREC's support established their Community Counseling Forum which was a working group that helped the community get together and discuss issues that concerned them. During such discussions they prioritized their needs.

Sami says: “People in my village initially did not believe that these counselling forums would work. It took time to build trust and bring community members around the table to discuss our needs.

The list of our needs was long. Somebody wanted a kindergarten, another wanted a playground for children, and someone else mentioned a health center. At the end, we all agreed that a road would be beneficial to everyone. It is the first time in my life that somebody takes into account our thoughts and bring tangible change in the lives of community members.

This has been a great experience.”

”

Four hundred inhabitants from Roma and Egyptian communities and six hundred other community members living in Llakatund village in Vlora celebrated the new road built and shared with everyone the joy this project has brought to their lives.

SSIREC facilitated wide consultation processes in each region. Local government, Regional Authorities, Roma and Egyptian CCFs including Civil Society representatives and community leaders, shared their views on what could be done to improve the quality of life in these communities and engaged in actions to bring about these positive changes.

Access to Basic Services- a step towards social inclusion

A new learning environment in Novosela, Vlora

More than 50 Roma and over 100 non-Roma families living in Novosela benefit from the rehabilitation of the kindergarten and the establishment of a new library. The new kindergarten has increased access to vital early childhood education while the library has started to serve as a youth community center enabling youth groups to come together and discuss issues of common concern and interest.

“The new kindergarten has created opportunities for more children to attend preschool and get ready for primary education. Parents have become aware that early stimulation is key for children’s growth and development. Hence, this kindergarten helps to position our kids for success.”

Mimoza Risto,
Principal of “Pilo Prifti” school in Novosela

Intercultural Community Center, Berat

Manjola, a community member in Berat, registered her 5-year old son in the kindergarten as soon as the community center started to operate. She is a divorced mother, who lacks qualification and faces stigma because she is Roma. She says: “I have never seen my children so happy. They are learning the first letters. There is a health center in this building and a dentist works there. My son has never been checked by a dentist and now he can. My life has changed. It is easier to go to work as I can leave my son in the kindergarten. Knowing he is safe while I go to work is such a relief.”

Manjola's family is among 600 Roma and Egyptian families that live in the area and benefit from the services provided by the Intercultural Community Center. Hosting a kindergarten, healthcare center and providing a space for meetings, trainings and workshops, the Intercultural Community Center in Berat provides services to all community members including 200 non Roma families that live in the area.

A nurse and a social worker from the center provide counseling on health care, family planning, and help community members to get the services and health care they need.

Benefiting from health services offered in Intercultural Community Center, Berat

Meeting taking place at the Intercultural Community Center, Berat

About other Intercultural Community Centers

In addition to the center in Berat, two other Intercultural Community Centers were opened respectively in Pogradec and Korca.

The Intercultural Community Center in Pogradec is part of the city's cultural center while in Korca the Intercultural Community Center is established in city's sport center, which is the symbol of city's pride and history.

Local Government in Pogradec hired a young qualified woman from the Egyptian community to serve as the Coordinator of the Center.

Similarly, the Intercultural Community Center in Korca is administered by the Department of Social Services within Korca City Hall and a member from Roma or Egyptian communities will be hired to serve as Coordinator.

Various activities take place in these centers such as summer camps, vocational courses, exhibitions of various products or artwork, sport tournaments among schools etc. All these activities aim to strengthen bridges and increase interactions between diverse communities.

SSIREC significantly contributed to improve the basic services for Roma and Egyptian communities and demonstrated functioning models of service delivery.

The multifunctional Intercultural Community Centers also aim to improve education, health care, employment and entrepreneurship opportunities. They have proved instrumental to foster inter-cultural dialogue among Roma and Egyptian and mainstream.

“With this Intercultural Community Center, we, (local government), are bringing public services closer to Roma and Egyptian communities living in Korca. We know that many more Albanians will access the services with time - Through sport activities, we promote interactions among communities, fight stereotypes and take positive actions toward an inclusive society that respects diversity”.

Sotiraq Filo,
Mayor of Korca Municipality

Table 1: SSIREC Community Upgrading Projects co-financed with Local Governments in each of the project areas

Program Areas	CUP prioritized and agreed for funding
Berat Municipality, Berat Region	Construction of kindergarten/health/intercultural community center in Berat municipality.
Commune of Novosela, Vlora Region	Rehabilitation of kindergarten and library of nine-year school in Novosela commune/Vlora.
Municipality of Pogradec, Korca Region	Rehabilitation of Intercultural Community Center at the City Cultural Center in Pogradec municipality.
Otlak Commune, Berat Region	Construction of main road and sewage in Roma neighborhood in Morava/Otlak.
Korca Municipality, Korca Region	Construction of Community Intercultural Center and Sports Ground in Korca municipality.
Shushica Commune, Vlora Region	Construction of the neighbourhood road in Roma community in Shushica Commune
Shtish Tufina, Tirana	Rehabilitation of the National Transitory Center for Emergencies
Municipality of Pogradec, Korca Region	Rehabilitation of Pelion road in Pogradec
Municipality of Vlora, Vlora region	Rehabilitation of Llonxhe road in partizani quarter in Vlora
Municipality of Korca	Rehabilitation of a neighborhood Square in Korca

Influencing the Local Development Agenda

Roma and Egyptian CCFs facilitated a series of discussions between communities and Local Government in the targeted regions. These discussions enabled Roma and Egyptian communities to contribute to planning and budgeting processes and influence the preparation of Local Community Development Plans.

The Local Community Development Plans include measures that aim to improve the quality of life for Roma and Egyptians through interventions such as construction of community centers, kindergartens, roads, sewage systems. These plans also include local measures which aim to improve access to education, housing, vocational trainings, and civil registration. The latter is particularly important for inclusion of Roma and Egyptians in social welfare or pension schemes, tax exemption initiatives, employment opportunities and more. These plans are well aligned with the National Action Plan for Roma and Egyptian Inclusion.

SSIREC prepared guiding materials for local authorities and CSOs on participatory planning and budgeting. ***These guides serve as a reference for other Local Government units who run territories inhabited by Roma and Egyptians.***

At the end of the project, four Local Community Development Plans were developed covering the period 2015–2020. Such plans are useful guides for the new Territorial Reform as they are models for new and existing Local Government units to better respond to social inclusion of Roma and Egyptians in the years to come.

Active Citizenship

SSIREC project created venues for community members to voice their concerns through Community Counseling Forums. In such forums, community members prioritized and made suggestions to address long-standing issues. It was during these events that they understood that their ideas mattered and this increased their self-confidence and commitment to bring about the desired changes.

Local Government and Regional Authorities understood that social integration of Roma and Egyptians could not be done without their participation. Hence they encouraged the dialogue to come up with solutions together with Roma and Egyptian communities.

This participation created the prospects for Roma and Egyptian community members to actively exercise citizenship.

Self-help groups were established in Roma and Egyptian communities to serve their own communities.

As SSIREC supported various initiatives of groups and volunteers, attention was paid to combine some of the activities with sports and recreation events bring into the action non Roma and Egyptian community members.

This helped to create synergies between Roma and Egyptian and non Roma/Egyptian youth. These activities created greater opportunities for interaction and mutual appreciation of cultural differences.

At the end of the SSIREC project, 78 initiatives were implemented involving over 350 Roma and Egyptians. . They participated in community mobilization initiatives, self-help and informative activities in three regions of Vlore, Berat and Korce.

Weaving the social fabric to sustain the gains for Roma and Egyptian Communities

Strengthening capacities of Roma and Egyptian Civil Society Organizations (CSOs)

Roma and Egyptian CSOs are instrumental for advocating on behalf of their own communities enabling them to have a strong voice in addressing their issues and finding solutions to the problems they face.

In collaboration with National Center for Community Services (NCCS), SSIREC worked to strengthen their institutional capacities.

Ilir is the Executive Director of “Roma Education Association”, a civil society organization operating in the regions of Pogradec and Korca. His association counts around 50 members. “This training was of the most useful learning I had thus far as an Executive Director. I realized there are many things we need to improve in the way how we manage our organization. Now I know how to run it better.”

Ilir and other representatives of Civil Society Organizations participated in a series of training sessions tailored to their needs. The training covered topics such as NGO management, strategic planning, human resource management, fundraising, project cycle implementation, networking, advocacy and lobbying and community development. Following the capacity building sessions, CSO representatives received additional support and coaching to better run their organization.

SSIREC's approach to strengthen the capacity of Roma and Egyptian CSOs

The approach seems linear in the figure above but in reality it was an iterative process that included learning by doing with coaching and mentoring support.

As a result, CSOs improved their capacities in designing development initiatives, provision of services and advocacy for the fulfillment of commitments set forth on the Decade of Roma Inclusion. SSIREC helped strengthen their capacities to cooperate with each-other and with other CSOs across the country.

Roma and Egyptian CSOs-Bonding, bridging and growing

The learning journey that Roma and Egyptian CSOs undertook was crucial for their growth and development. In addition to capacity building sessions, Roma and Egyptian CSOs benefited from the exchanges and interactions with other CSOs participating in the training. Coaching was provided to CSOs to help them during their practical application of their learning.

Thanks to the training received, leaders, staff and volunteers of Roma and Egyptian CSOs are able to advocate, develop and influence policy, facilitate provision of or access to services for Roma and Egyptian communities.

Strong linkages were established between Roma and Egyptian CSOs participating in the program.

Training manuals utilized during the capacity strengthening process were later reviewed and adapted for the use of Roma and Egyptian CSOs as they conduct their own training and capacity building for their own staff in the future.

These valuable resources are available in the Intercultural Community Centers and they can be accessed on line and at the EU Information offices in the country.

Launching of the Small Grant Program-CSOs learn by doing

SSIREC supported financially fifteen proposals which provided an appropriate, coherent, realistic, potentially sustainable and cost-effective intervention

JANUARY 2014 - MARCH 2015

The funded projects addressed issues such as: increasing access to school for Roma and Egyptian communities access to services, civil registration, environmental protection, improving children's learning outcomes, exploring possibilities to prepare youth for employment, enhancing communities' understanding and pride for Roma and Egyptian culture, presenting community issues to local government and demanding better and non-discriminatory services etc.

SSIREC assisted and monitored Roma and Egyptian CSOs during project implementation. Coaching assistance was provided for preparation of interim and final narrative reports, financial reports etc. This effort was key to ensure accountability of the participating CSOs to SSIREC while they learned about the importance of accountability to the communities, constituencies and other donors they were aspiring to engage in the future.

The project was a culmination of our learning as an organization. It allowed us to work with parents, teachers and the wider community to raise awareness on the importance of education for our children. With a new kindergarten and school library in Novosela, “Voice of Roma in Albania” supported children to make better use of the resources available. We could not have done this alone hence we are thankful to SSIREC for accompanying us as we implemented the project.

**Fatos Koci,
Voice of Roma in Albania,**

Partnering for bold actions

Besides strengthening capacities of Roma and Egyptian CSOs, SSIREC created opportunities for the establishment of partnerships among other civil society organization in the country.

3 proposals were funded by SSIREC, supporting organizations that presented their projects in partnership with each-other. The implemented projects, focused on initiatives such as waste recycling, pre-school education, and environment protection. They were implemented in the regions of Berat, Vlore and Korce in Roma and Egyptian communities served by SSIREC.

Due to the support provided by SSIREC, Women Embroidery Association got stronger and intensified its actions. We are able to present and promote artisan products of Korca Roma and Egyptian artisans in local, national and international fairs. We are better structured, we function in alignment with our mission and more connected with our constituency.

Etleva Tare,
Embroidery Association

Employment and self-employment of Roma and Egyptian communities

Learning from the assessment

Upon the commencement of SSIREC project an assessment was carried out, studying the labor market and focusing on the employment and participation of Roma and Egyptian people. The assessment outlined the challenges and opportunities of Roma and Egyptian job-seekers, artisans and potential entrepreneurs and shed light on the opportunities and challenges faced as they tried to penetrate the market.

The findings and recommendations of the assessment as well as consultations with project participants in various regions, served to recalibrate SSIREC's interventions on employment and self-employment for Roma and Egyptian communities.

SSIREC learned from the assessment that:

- Past experiences on employment efforts and traditional vocational education and training helped Roma and Egyptian job-seekers to get registered but employment rate was still low regardless of the increased number of trained Roma and Egyptian people in the labor market.
- Micro, non-formal, adhoc and opportunistic economic activity was found to exist among Roma and Egyptians. It served to generate some income. It was found with potential to increase self-employment but needed a real boost to grow.
- Premature formalization of micro economic activities among Roma and Egyptian entrepreneurs could lead them to lose their hardly earned social welfare benefits for the entire family, while the economic activity was not profitable or stable enough make their ends meet. These economic activities could not face tax burden or competition while entrepreneurs experienced exclusion and prejudice in the market.

SSIREC brought together Roma and Egyptian individuals, local officials from Employment Offices and Local Government from the three regions of Vlore, Berat and Korçe to discuss existing practices on employment and self-employment and define together the best way forward. Together participants developed a tailor-made and coordinated plan to assist Roma and Egyptian people with the component of employment.

A new vision emerged during these consultations suggesting that desired results will be reached through collaboration and networking of Roma and Egyptian job-seekers, VET trainers and trainees, artisans, potential entrepreneurs and local professional service providers. Such connections would reap better results for employment and self-employment of the target groups.

SSIREC decided to try incubation of creative income generation activities as the strategy to pursue for supporting self-employment. The incubation period would help Roma and Egyptian entrepreneurs to study the segments of value chain to better penetrate the market with their services and products. The incubation would enable them to strengthen their activities and prepare for formalization.

Triggering the use of talent and creativity

To unleash the entrepreneurship spirit and skills of Roma and Egyptians, a simple, easy to read and inspiring booklet titled “100 innovative ideas for self-employment” was published.

SSIREC in collaboration with National Employment Services (NES) and the respective regional employment offices organized regional workshops to discuss employment issues with community members.

Workshops triggered participants to discuss: *How Roma and Egyptian people can engage in economic activities that would help generate income? How to develop feasible individual start up plans to face the market competition and high tax burden? How to turn income generation activities into registered formal businesses?*

Following the workshops, program participants developed start up plans for income generation activities. The most promising start up plans were supported financially by SSIREC while others were supported with toolkits and materials helping them to generate income.

Ongoing support was provided to help entrepreneurs continue their efforts towards securing income. They were supported to develop linkages with each-other and were connected to potential groups and entities that could use their services and products.

Examples of linkages that made a difference:

- A brochure was published to help link artisans with stores and tourists and was distributed in stores and hotels around the country.
- Musicians and event organizers were put in contact with schools and kindergartens to assist with event organizing when they needed such services.
- Women working in food production such as pastries were introduced to various shops for marketing products.

**Sharavolli family,
Blacksmith in Berat**

**Learning to fulfill her
childhood dream**

**Carving wood, carving life
Souvenirs preparation in Berat**

A sailing boat, Such a great souvenir, Berat

Working on a beautiful iron gate

Dreams become reality

Ergys Baki is a talented photographer from Korca. His dream was to expand his business. He received support to buy additional equipment. Only few months after, he saw his business grow. If you ever go to Korca, please stop by and have a picture taken by Ergys!

**Ergys taking pictures
in his studio**

Sebastian is a young artist living in Llakatund, Vlore. Currently, together with his father, he performs traditional and modern Roma music in wedding ceremonies.

With support from SSIREC project, he expanded his work and now he teaches young children to play different musical instruments, thus passing on the cultural heritage to younger generation.

Sebastian happily testing the new instruments

**Income generation
through livestock**

**Women learning together
how to use the sewing
machine in a vocational
course**

**Improving skills
and knowledge on
marketing handicrafts**

Career advice and innovative support for employment and self-employment

Coaching Roma and Egyptian project participants was imperative for people to strengthen self-confidence to enter the market.

Four coaches were hired from within Roma and Egyptian communities. They assisted participants to identify steps to undertake, enroll in vocational training or start up and develop income generation activities.

The program supported Roma and Egyptian participants with traditional vocational training such as hairdresser, aesthetician, cook, mechanic, barber and welder. Other new innovative areas of training were identified and individuals were supported to train on becoming camera operators, video-assemblers, news reporters etc.

The program promoted employment by organizing study visits of program participants to public and private vocational centers or other businesses. This was done to help participants understand the job requirements and the needed skills in the market. These visits served to help program participants learn about business management, its benefits, intricacies and challenges.

During the interactions with Roma and Egyptian people, public and private vocational centers gained a better understanding of challenges faced by Roma and Egyptian community members. Both, service providers and Roma and Egyptian program participants realized that such interactions, exposures and linkages are important bridges that foster social integration and facilitate employment.

This approach could be adopted in wider scale by the concerned service providers, responsible for assisting people to gain employment. Such approach not only helped people to learn but also inspired them to find their own solutions and not become passive receivers of an assistance that may take long to result into a decent job.

SSIREC program has assisted 341 Roma and Egyptian job-seekers, entrepreneurs and artisans from three regions to explore employment and self-employment. A variety of trainings consisting in income generation, medicinal plant cultivation, and traditional and innovative vocational courses have been provided to beneficiaries in three regions.

Income generation for women—challenging social norms

Roma and Egyptians farmers with support from Medicinal Plant Institute cultivated sage which was identified as potentially profitable activity.

SSIREC supported the training of farmers and enabled them to access the technical assistance they needed to grow this nontraditional plant.

“This is a unique intervention. It has enabled women to enter a business traditionally dominated and run by men. This intervention contributed to empowering economically the communities and specifically women helping them improve their living conditions”

Luan Ahmetaj,

Director of the Medicinal Plant Institute in Tirana

Implementing and monitoring social inclusion policies

Preparing for future actions

SSIREC approach served as a inspiration for the government to carry on the work in the area of social inclusion beyond the life of the project. This was vital in ensuring sustainability of the actions towards social inclusion of Roma and Egyptians.

The program supported the Ministry of Social Welfare and Youth to develop the new National Action Plan for Roma and Egyptian Inclusion and align it with EU 2020 platform for Roma integration.

SSIREC ensured that Roma and Egyptian CSOs participated in such process and brought to the table the voice of the communities and constituencies they represented. Local authorities and representatives of other line ministries participated and contributed in this process.

The program provided technical assistance and involved a team of international and national experts including two young Roma and Egyptian professionals. The draft plan was finalized and it is expected to be approved by the Council of Ministers within 2015.

In addition to the work with the Ministry of Social Welfare and youth, SSIREC partnered with People's Advocate and the Commissioner for Protection from Discrimination-two key institutions for social inclusion.

In partnership with the Commissioner for Protection from Discrimination, SSIREC contributed to the development of a legal “how to” manual as well as a community outreach guide with particular focus on Roma and Egyptian communities. These resources were utilized by the staff of Commissioner for Protection from Discrimination to address cases involving Roma and Egyptians individuals.

Monitoring and recording progress

The RomAlb monitoring system is an integral part of the National Social Inclusion Policy document which helps record and track the progress made towards social inclusion of Roma and Egyptian communities. The system underpins the new Action Plan for Roma and Egyptian Integration 2015-2020 and serves to measure its progress.

SSIREC supported

16 TRAINING
SESSIONS

and provided on the job coaching to

112 LOCAL AND CENTRAL
GOVERNMENT OFFICIALS

on the web-based monitoring and reporting system

Promoting and embracing diversity

“You and I, equal in diversity” underpinned the public awareness campaign that accompanied SSIREC project throughout its lifetime.

Nine prominent personalities from all walks of life in Albania were selected as Cultural Diversity Goodwill Ambassadors. Along with other Roma and Egyptian role models, ambassadors were instrumental in conveying messages in support of social inclusion and appreciation for cultural diversity.

Three documentaries were produced namely “Equal in Diversity”; “When Dreams Become Reality” and “A step toward social inclusion”. They highlighted project achievements through the voices of the beneficiaries.

The project interventions and results were highlighted in a number of in print and electronic media stories. Field trips of media professionals to project areas were instrumental for informing the public on project impact on the lives of project participants and new approaches introduced by SSIREC.

Thanks to the Partnership with the Albanian Public TV, a Program in Romani language broadcast on a weekly basis at the National Public Television.

This experience led other minority groups to discuss with National Public Television the possibility to host a dedicated TV program for all minority groups in the country.

Cultural and sport events-powerful means of exchange

Talented Roma and Egyptians were supported throughout the life of the project. Support included culture and sports- events – as excellent communication channels to convey the message of the project. The project support included:

- ▶ Artisans' fairs where over 30 artisans presented their products
- ▶ Staging of the drama "Les Miserables" interpreted by 20 Roma and Egyptian youth and University of Arts students;
- ▶ Concerts of musicians from Roma and Egyptian Communities and University of Arts
- ▶ Exhibition of a Roma visual artist: "My Place"
- ▶ Three football teams composed of Roma and Egyptian that played regularly on international observed days

**Making music, learning about harmony
Albanian and Roma musicians playing together**

A Roma artist demonstrating his works at the National Art Gallery

Roma and Egyptian Youth and students of the University of Arts staging "Les Miserables"

Preparing media to support social inclusion

Around 60 young journalists received training to report on issues related to social inclusion and cultural diversity.

A manual for reporting on diversity was printed and distributed to assist journalist to report on cultural diversity, techniques and best practices.

Following the training sessions, a national contest was organized for the best human story on minorities with a focus on Roma and Egyptian people.

Three reporters were awarded for their excellence in reporting diversity.

Celebrating achievements determining next steps for continuation of the journey

The project brought together project participants, local and central government officials, partners and other organizations operating in Albania to discuss issues related to practices employed by SSIREC, sustainability of project benefits and future steps needed to advance the Social Inclusion of Roma and Egyptian Communities in Albania.

Clearly the journey needs to continue and this event was another call for all actors to focus on social inclusion and support the efforts underway.

O DROM KOTAR I SOCIALNO INKLUZIË E RROMENGI THAJ EGJIPTIANENGI SELËRRI ANDI ALBANIA

O Projekto "Xambaripen Vaë i Socialno Inkluzië e Rromengi thaj Egjiptianengi Selërrri" (SSIREC)

EUROPEAN UNION

REPUBLIKA E SHQIPËRIE
MINISTRIA E MIRËQENIES
SOCIALE DHE RINISË

Empowered lives.
Resilient nations.

**O xakaj e autoresko, Viramlin e Selikanengo Unioni andi Albania, Juni 2015
Khonÿardo thaj lekhavdo katar ò PNUD vaś ò Projekto “Xambaripen vaś i
Socialno InkluziË e Rromengi thaj Egjiptianengi Selërri” (SSIREC)**

United Nations House
Rruga “Skënderbej”, Godina Gurten, Kati i 2-të
Tiranë, SHQIPËRI
Tel.: +355 (4) 2250 205, 2250 224, 2250 234
Faks: +355 (4) 2250 286, 2250 289
Internet: www.al.undp.org

Vender

Xarnimatora	4
Opral akava lil	5
Opral ò projekto	7
O arakhavipe e neve forme vaś ò dindipe e sevimatengo vaś e Rromengi thaj Egjiptianengi Selõrri	9
I inkluziã ando dialogo thaj khetano keripe	9
O aksesò ande baze sevimatora – jekh phir angal i socialno inkluziã	12
Aktivno foroipe	19
Socialno dujriga vaś ò garavipe e laçhimatengo kramipe vaś i Rromengi thaj Egjiptianengi Selõrri.	20
O zoralipe e kapacitetengo kotar e Rromane thaj Egjiptiane organizacië civilno dostimasqe (OSD)	20
Dikhipe e SSIREC vaś ò zoralipe e Rromane thaj Egjiptiane OSD kapacitetora	20
O phanglape e Rromane thaj Egjiptiane OSD, ò keripe e phanglimatengo thaj Wamavipe	21
O çhuvdipe e tikne grantengo programo – e OSD siklõn andar-ò keripe	21
Partneriteta vaś tromane kerimatora	23
Butipe thaj kòrkorro-butipe e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri	24
O siklãripe katar ò mòdelipe	26
O ispidipe e talentosko thaj kreativnosko labãripe	28
E sune kerdonpe realno	32
Undãripe vaś i karriera thaj i novatora xambaripe vaś ò butipe thaj kòrkorro- butipe	35
I generaciã e lovengi vaś e Wuvlengë – zoralipe e socialno norme	36
O keripe thaj ò opraldikhipe e socialno inkluziãqe politikora	37
O khonWãripe vaś e avindipe mase	37
O dikhipe thaj e registraciã e progresosqi	38
Ispidipe thaj ò ažitipe e diversitetesko	39
Sportivno thaj kulturaqe aktivitetora – jekh zoralo labno paruvipe Wanimasqe	40
O khonWãripe e mediako vaś ò xambaripe e socialno inkluziãko	43
I festa ke reslimatora kaj definisaren e avindipe phirimatora vaś e dromesko kramavipe	29

Xarnimatora

FCU	Forumi e ĆinderŴenegno Undăripe
OSD	Organizaciă Socialno Dostipen
EU	Evropako Unioni
PNUD	Programo e Selikanengo Unioni vaś ò Ŵamavipen
SSIREC	Projekto “Xambaripen Vaś i Socialno Inkluziă e Rromengi thaj Egjiptianengi Selërri” (SSIREC)
Śerutno e MSLT	Śerutno kotar-i Ministria e Socialno Laćhimasqi thaj Ternimasqi
TSB	Themutno Sevipe e Butărimasko
TCKS	Themutno Centro vaś e Khetanimasko Sevipe
NGO	Naraipen Organizaciă

Opral akava lil

I inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri andi Albania si jekh principalno anglalkondiciã amare themesqe vaš te arisarol lengo po phuro suno thaj arisaripe vaš ò somdasnipe ando Evropako Unioni.

O Raj e Albaniako kerda definicija pire objektivora vaš i socialno inkluziã e rromenge thaj egjiptianenge andi Dekada vaš i Inkluziã e Rromengi 2005-2015. Dur e palutne berša, ò raj thaj e vavera aktorora lile zoralipe vaš ò trajto e akadale butã.

Godšarde kaj i socialno inkluziã na naj jekh lokho thaj sigo proceso, Evropako Unioni, e Albaniako Raj thaj ò Programo e Selikanengo Unioni vaš ò Wamavipen (PNUD) širdisarde jekh projekto lavesar: "Xambaripen Vaš i Socialno Inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi Selõrri" (SSIREC), kerdo ando vaxt 2012-2015.

Ko partneriteto e Albaniko Raj, e organizacië e civilno somdasne thaj ò privatno sektori, ò projekto SSIREC definisarde sar grupora e Rroma thaj Egjiptianora selõrri ke Vlorako, Beratengo thaj Korçako berno.

O projekto kerda promovaciã e manušenge xakaja thaj ò mòdelipe vaš e kulturako diversiteto, andi jekh vaxt kaj tromavda thaj xambarisarda e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri kaj te lol ando kontroli lengo Wivipe thaj te unisarol e zoripe vaš ò vaversaripe arisaripe kaj manglepe ande lengi selõrri thaj po putardo ando somdasnipe.

Akava lil si jekh zoralipe kaj te ulavel e informaciã opral ò pašaripe, arisaripe thaj e ikaldarde siklõvipe dur e projektosko vaxt.

Ando akava lil, e partnerora e projektosqe ulade i istoria, godšaripe thaj lenge W'anipe. Akala gevaibe vakeren kaj i socialno eskljuziã šaj te dikholpe katar zorale W'ene kaj bešen ande jekh šaĩndo trujal.

Amen sunisaras kaj akava lil te sevisarol saj laçho xaing W'animasko thaj ogimasko vaš e vaverenge kaj ka kramaven te xambarisaren ò drom e themengo vorta jekh dostipen savorro inkljuziãko.

“Ûikaj ò projekto SSIREC si vorta ò agor, amen trubul te sikliàs lestar thaj te festisaras e reslimatora. Akava projekto chuvda neve standartora thaj labërda e efikasne pašimatora. Amen trubul te avas barikane e reslimatencar thaj te labëras e pozitivno misal ulavde lungu ò Ûamavelipe e projektosko. Amaro res si te keras palem e laçhe praktikora, Ûikaj keras projektora thaj pokinas e avindiye maškarimatora kaj fokusavon ande inkluzië e rromenge thaj egjiptianenge andi Albania. E Albaniako Raj pukavel e but butë kaj kerdile thaj vakerol piro butipe kaj te kramavel i buti vaš e reslimatora e obëktivnenigo kaj si definisarde andi Dekada vaš i Rromani Inkluzië.”

Erjon Veliaj,

Šerutno kotar-i Ministria e Socialno Laçhimasqi thaj Ternimasqi (2013-2015)

“EU kerda buti paše i raj thaj e socialno dostipen kaj te kerel fokus amare savorre butëngo andi Ûingar mamuj i socialno eskluzië. E prioritetora vaš e rromenge thaj e Egjiptianenge inkluzisaren ò lekhavipe ando civilno lil, siklëripe thaj butipe, sastipe thaj kheripe. Evropako Unioni si deçizime kaj te ingarol anglal i integracië e Rromengi thaj Egjiptianengi ande savorre nivelora”.

Yngve Engström,

Šerutno e Sombutimasko e EU Delegacië andi Albania

“O ašunipe kotar ò sezi e rromengo thaj Egjiptinaengo si jekh principalno phir vaš i socialno inluzië. E maškëripe sar akija se misal but laçhe e reslimasko kaj šaj te arisarolpe kana e Ûvene, e lokalno raimÛte thaj e Ûamavelimasqe partnerora unisaren e zorimatora vaš po laçhe sevipa e çinderÛvenenge”

Zineb Toumi-Benjelloun,

Sadajekhutni Koordinatorica e OKB-jaqi thaj Sadajekhutni Mujali e PNUD-esqi

Opral ò projekto

O Projekto “Xambaripen Vaš i Socialno Inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi Selërrri” (SSIREC) nošailo thaj kerdilo sar ambòldipe andar i socialno eskluziã kaj mamujisavona e Rromengi thaj Egjiptianengi selërrri andi Albania. Jekh projketo but-sektorialno SSIREC kerdilope maškare ò vaxt 2012-2015 ande trin Albaniaqe bernora: ando Berat, Vlora thaj Korça.

O programo xambarisailo katar e pašimatora kaj salen bàza ke xakaja, kaj zoralen thaj šaisaren e rromenge thaj Egjiptianenge Wene te akären pire xakaja, te vazena e xolimatora thaj te butären sar manušarde, sar res o-reslipe e mangle vaversimatora ande lengo Wivipe. Vi, ò programo kerda promovaciã ò pativipe e manušikanenge xakaja thaj ò mòdelipe vaš e kulturako diversiteto.

O pokinipe xambarisardo katar e Albaniako Raj, Evropako Unioni thaj PNUD, i grupa e PNUD-esko projekto kerda buti paše i Ministria e Socialno Lačhimasqi thaj Ternimasqi, e civilno dostimasqe organizacië, privatno sektori thaj e komune ande mangle trujalimatora, fokusarde ande telutne komponentora.

O kotorlipe andi planifikaciã e lokalne raimWte thaj ande projektora e infrastrukturako Wamavelipe dã-len šaipen e rromenge thaj Egjiptianenge te siklön thaj te den kaj te ašundon andi deçiziã, planifikaciã thaj ò keripe e lokalno buWetosko. Von kerde projektora vaš ò lačharipe e khetanimasko kaj anle principalne risarimatora ande lengo Wivipe.

O zoralipe e civilno dostimasqe kapacitetora kaj te Wingaren i diskriminaciã sa jekh katar e principalno komponentora e projektosqe. I funksja e civilno dostimasqe organizacië si ò principalno phir vaš ò kramavelipe e zoralimatemgo vaš i socialno inkluziã ando than.

O ispidipe e butërímasko šaipen thaj ò arakhavipe e lovengo thaj ò ambòdipe andar e trebutne e khetanimasqe ande savipe thaj fleksible abserora sa jekh elemento but molkuć vaš e projektosqe kotorlimatora thaj e Butërímásqe Viramlinora ke projektosqe zone. Čhuvdëpe e bázá vaš ò vazipe ò efikasitetno e butërímasko šaipen e rromenge thaj egjiptianenge somdasne.

O keripe thaj ò monitorimi e socialno inkluziäke politikora mangla ò vazipe e konsolidacië strukturengo thaj trajne civilno butërítne kaj šaj te labãrena sacorro sistemi e monitorimasko RomAlb. ò projekto xambarisarda e raë kaj te avol-le ëkn anglal poziciã vaš ò kramavelipe e butãko palal ò bitisaripe e SSIREC-esko thaj lokhãrda ò keripe e nevesko Themutno Plano e Kerimasko vaš i Integraciã e Rromengi thaj Egjiptianengi 2015-2020.

O mòdelipe e diversitetesko trušulisarda maškar savorre kerimatora kaj kerdile katar ò projekto. Saro dostipe siklïla po but opral e kulturako molipe e rromengo thaj Egjiptianengo. “Me thaj tu – Barabar ando diversiteto” sa ò principalno mesaži e avlunako projektosko godãripe.

O arakhavipe e neve forme vaś ò dindipe e sevimatengo vaś e Rromengi thaj Egjiptianengi Selõrri

I inkluziã ando dialogo thaj khetano keripe

I grupa e projektosqi vazla deś Forumora e Undãrimasko e Rromengi thaj Egjiptianengi Selõrri (FURES) ande trin berno. Akala Forumora kidě dujŴene ande lafora afro 2500 mujale e rromenge thaj Egjiptianenge familiě ande Vlorako, Korćako thaj Beratengo berno, kaj te vakeren opral lenge prioritetora e Ŵamavelimasqe thaj te peren jekh lafeste vaś okodolenge kaj ka kerdon ko partneriteto e lokalne raimŴtencar.

Von inkluzisaile e lokalno raimŴtencar vaś e procesora e planifikaciãqe thaj e buŴetosqe thaj zoralisarde ndikaciã ande lokalno Ŵamavelimasqe planora.

E Forumora e Undãrimasko e ĆinderŴenengo, ko sombutipen e lokalno ramiŴtencar ando khetanipen, aŴutisarde vaś ò laćharipe e sevimatengo ko ĆinderŴene kerdindo 10 projektora vaś ò laćharipe e khetanimasko, sar misal Khetanimasko Maśkarkulturako Centro, xurdelinora, sastimasko centro, avluna sportesqe, laćharimatora e dromenge, vavera.

Akala projektora kerde sar kaj e
 Wivipenesqe kondicië e Rromenge thaj
 Egjptianenge somdasne te laçhardon,
 ma na numaj.

1000

FAMILIË ANDI KORÇA

600

FAMILIË ANDI VLORA

900

FAMILIË ANDI BERAT

10 000 MANUŠA

inkluzisaïle ko projekto thaj lileandar e
 vaversoj projektora vaš e khetanimasko
 laçharipe, kaj lilëpe ande trin berno

“

Samiu si jekh terno katar e rroma ando gav Llakatund, Vlora. Vov Wivipesarola e lovencar kaj lol katar piri phuv thaj kerola perimora kaj bikinola-len ande Vlorako foro.

Leske mangelape cerra savatora kaj te Wala ando foro thaj ando vaxt kaj vov arisarola othe, e perimora naj sa vèçe ålo. E cinderWene ando gav Llakatund, ko xambarisaripe e SSIREC, kerde piro forumi e cinderWenengo undãripe, kaj sa jekh butåko grupa kaj te azutisarola i selõrri kaj te kidola thaj te kerola lafi e xolårde butå. Maşkare akala lafora, von definisarde lenge trebutne prioritetà.

Samiu sikavol: “E manuša ko miro gav şird ni paćana kaj akala forumora e undãrimasqe ka kerena buti. Manglilope but vaxt kaj te kerdolape ò paćaipe thaj kaj e somdasne e khetanimasqe te kidenape jekh thaneste hem thaj te kerena lafi opral amare trebutnipe.

I lista e trebutnenge sa ući. Kon mangola jekh xurdelin, jekh vaver mangola jekh rig kelimasqi vaś e maksumonenge thaj kajekh vaver vakerda jekh sastimasko centro. Ko agor saverre pilam ande jekh lafi kaj jekh drom ka avola but laće savorrenge. Si jekhto vaxt ando miro Wivipe kaj kajekh lol andi konsideraciå amare godiçe thaj anel ò azbaldo risaripe ando Wivipe e khetanimasqe somdasne.

Akavaa sa jekh sumnalo Wanipe.”

”

Staršel beşinde katar e Rromengi thaj Egjiptianengi selërri thaj şovşell vavera somdasne e khetanimasqe kaj beşen ando gav Llakatund e Vlorako festisarde vaş e neve dromesko lacharipe thaj ulavde savorrencar ò laşalipe kaj akava projekto anda ande lengo Wivipe.

SSIREC kerda koordinimi e procesora e konsultimesqe ande sogodi berno. Lokalno raipen, e trujalenge raimWte, FÇU rromenge thaj Egjiptianenge, inkluzime e mujale e civilno dostimasqe thaj şerutne e khetanimasqe ulavde katar lengo piko dikhimasko so şaj te kerdolpe kaj te laçhardol lengo savipe e Wvivimasko ande akala khetanipe thaj inkluzisaile ande mase kaj anena akala pozitivno aversarimata.

O aksesu ande baze sevimatora – jekh phir angal i socialno inkluziã

Jekh nevo siklimasko trujalipen andi Novosela, Vlora

Po but katar 50 rromane familië thaj opral 100 gaŴikane familië kaj bešen andi Novosela viŴaven katar ò lačharipe e xurdelinako thaj ò vazipe e jekh nevi bibliotekako. I nevi xurdelin vazla ò aksesu ando siklövipe e anglutne tiknimasko, Ŵikaj i biblioteka širdisarda te sevisarol sar khetanimasko centro vaš e ternenge, kaj dol-len šaipen e terne grupenge kaj te kidenpe thaj te keren lafi e bută kaj si-len khetano interesno thaj xolipe.

“I nevi xurdelin kerda šaipen kaj jekh po baro gind e maksumonengo te Ŵan ando anglutno tiknipe e siklövimasko thaj te khonŴärisaven vaš ò širdo siklövipe. E deja thaj e dada godärisaile kaj i anglal stimulačiä si jekh principalno phir vaš ò baravipe thaj ò Ŵamavelipe e maksumonengo. AŴal, akija xurdelin ažutisarel amare maksumonen te ovel-len suksesu ando avindipe

Mimoza Risto,
Šerutni e školaqi “Pilo Prifti” andi Novosela

Khetanimasko Maškarkulturako Centro, Berat

Manjola, jekh somdasni katar i selörri ando Berat, kerda registraciä pire čhave 5 beršesko andi xurdelin xačkan e khetanimasko centro širdisarda te kerel buti. Voj si jekh dej ulavdi katar po rrom kaj najla ò trubutno kualifikaciä kaj te mamujisavol kotar i stigma ko fakto kaj si rromni. Voj vakerol: Ni dikhlom asijekhfora e maksumora akaqi lošale. Von ka siklön e jekhtune patrina. Ando akava trujalipe si jekh sastimasko centro thaj othe kerol buti hem thaj jekh dentisit. Miro čhavo ni kontrolusailo asijekhfora katar jekh dentisti thaj akana vov šaj. Miro Ŵvivipen aversailo. Si po but lokho te Ŵav andi buti, se šaj te mukav me čhavo andi xurdelin. Si baro lokhipe kaj te Ŵnav kaj vov si sigurno Ŵikaj me Ŵnav andi buti.”

I familië e Manjolaqi si jekh katar e 600 romane thaj Egjiptiane familië kaj bešen andi zona thaj len sevipe kaj ò Khetanimasko Maškarkulturako Centro del. E xurdelinasar, sastimasko centro thaj ò trujalipe vaš e arakhavimatora, trajne thaj seminarora, e Khetanimasko Maškarkulturako Centro ando Berat del sevipe vaš e savorre khetanimasqe somdasne, inkluzime 200 familië gaŴvikane kaj bešen andi zona.

Jekh infermierka thaj jekh socialno butërno e centrosqe den undëripe vaš e sastimasko dikhipë, familiäko planifikaciä thaj ažutisaren e khetanimasqe somdasne kaj te len sevipe thaj ò trebutno sastimasko dikhipë.

Katar ò lipë andar e sastimaske sevipe kaj del ò Khetanimasko Maškarkulturako Centro Berat.

Jekh arakhavipe kaj kerdolpe ando Khetanimasko Maškarkulturako Centro, Berat

Opral e vavera khetanimasqe maškarkulturaqe centrora

Uzal ò centro ando Berat, duj vavera khetanimasqe maškarkulturaqe centrora putardile ando Pogradec thaj Korça.

Khetanimasko Maškarkulturako Centro ando Pogradec si kotor e forosko Kulturako Centro, Ŵikaj Khetanimasko Maškarkulturako Centro andi Korça uštili ande forosko Centro e sportengo, kaj si e forosko phukãrdipe thaj istoria.

O lokalno raipen ando Pogradec çhuda andi butĩ jekh terni rromni kaj si-la kualifikaciã katar e Egjiptianengi selõrri vaš te kerol keripe saj centraqi koordinatorka.

Vi, Khetanimasko Maškarkulturako Centro andi Korça administrisavol katar i Drejtoria e Socialno Sevipen paše i Baškia e Korçaqi thaj jekh somdasno katar e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri ka lol-pe andi butĩ vaš te kerol keripe sar koordinatori.

Ande akala centrora Ŵamavelisavon vaversoj aktivitetora, sar milasqe kampora, profesionalno kursora, sikhavipe e vaversoj pròduktora ja e artesqe kerimatora, sportenge turne mašakre e škole, vavera. Savorre akala aktivitetora si-len sar res te zoralen e phanglipe thaj te vazen maškarkerimatora maškare e vaversoj çinderŴene.

SSIREC dã kontribuciã but vaš ò laçharipe e bãze sevimatengo vaš e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri thaj sikavda e modelora se sar denpe e sevimateore.

Khetanimasqe Maškarkulturaqe Centrora multifunksionalno si-len sar res vi te laçharen i edukaciã, sastipen, ò butĩpen thaj ò šaipen vaš e opral-limatora. Von sikavdile laçe labãrde vaš i ispidipe e maškarkulturako dialogo maškare e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri thaj ò dostipen.

“Akale Khetanimasko Maškarkulturako Centro, amen (lokalno raipen) anas e publiko sevimateora po paše e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri kaj bešen andi Korça. Amen Ŵanas kaj kana ka nakhel ò vaxt jekh baro gind e gaŴengo ka ovel-len aksesu ando

sevipe. Maškare e sportivno aktivitetora, amen ispidas e maškarkerimatora maškare e ćinderŴene, keras ćingar e stereotipe thaj las pozitivno mase vortanes jekhe savorro tinkluziako dostipen kaj paŵivel ò diversiteto”.

Sotiraq Filo,
Śerutno i Baškia Korća

Tabela 1: E projektora e SSIREC vaś ò lačharipe e khetanimasko, pokinde dujŴene e lokalno raipenesar ande sajekh zona e projektosko

E projektosqe zone	PPK ko prioriteta thaj pukāvde pokinimasqe
Baškia Berat, Beratengo Berno	O vazipe e xurdelinako, sastimasko/khetanimasko maškarkulturako centro andi Beratengi baškia
Komuna Novosela, Vlorako Berno	O lačharipe e xurdelinako thaj e bibliotekako e enāberśengi škola andi Komuna e Novoselaqi, Vlora
Baškia Pogradec, Korćako Berno	O lačharipe e Khetanimasko Maškarkulturako Centro ande Forosko Centro Kulturako andi Pogradecengi Baškia
Komuna Otlak, Beratengo Berno	O vazipe e principalno dromesko thaj e paėsko sistema ando pero e rromengo andi Morava/Otlak
Baškia Korća, Korćako Berno	O vazipe e Khetanimasko Maškarkulturako Centro thaj ò sportivno trujalipe andi Korćaqi baškia
Komuna Őušica, Vlorako Berno	O vazipe e dromesko ando pero e rromengo andi komuna Őušica
Őiś-Tufina, Tirana	Lačharipe e Themutno Tranziciā Centro vaś e Emergentora
Baškia Pogradec, Korćako Berno	Lačharipe e dromesko Pelion ando Pogradec
Baškia Vlorē, Vlorako Berno	Lačharipe e dromesko Llonxhe ando pero "Partizani" andi Vlora
Baškia Korća	Lačharipe e trujalimsko Őeši k-o jekh pero andi Korća

Influenciã andi agenda vaś ò lokalno Wamavelipe

Rromenge thaj Egjiptianenge FCU kerde organizaciã cerra lafora maśakre ò khetanipe thaj e lokalno raipen ande res bernora. Akala lafora dë ò śaipen e Rromengi thaj Egjiptianengi selërrri kaj te den piro vogi ande procesora e planifikaciãqe thaj buWetosqe thaj te den ando khonWãripe e Lokalno Planora vaś ò Wamavipen e Khetanimasko.

E Lokalno Planora vaś ò Wamavipen e Khetanimasko inkluzisaren e mase kaj si-len sar res ò lačharipe e Wivimasko savipe vaś e rromenge thaj Egjiptianenge maśkare akala interferacië, sar ò vazipe e khetanimasqe centrora, xurdelinora, droma, pajesqe sistema. Akala planora inkluzisaren hem lokalno mase, kaj si-len sar res te lačharen ò aksesu ando siklövipe, kheripe, ande profesionalno formaciã thaj ò civilno registraciã. Akava palutno si po rigate specialno vaś i inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi ande skeme e socialno lačhimasko ja pensionora, śirdisarencar vaś i eskluziã andar e takse, butãrimasko śaipen thaj po adãl. Akala planora si k-i harmonia e Themutno Kerimasko Plano vaś i Inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi. SSIREC khonWãrisarda e sikavde lila materialora vaś e lokalno raimWtenge thaj OSD vaś i planifikaciã thaj ò buWeto ko kotorlipe. **Akala sikavde lila sevisaren sar referenca vaś e vavere lokalno raipenesqe kaj vortaren bernora kaj beśen roma thaj egjiptianora.**

Ko agor e projektosko khonWãrisaile śtar Lokalno Planora vaś ò Wamavipe e Khetanimsko kaj ućharena ò vaxt 2015-2020. Akala planora si lačhe sikavimatora lila vaś i nevi reforma e trujalimasqi, kothal so von si modelora vaś e neve thaj avdivesutne lokalno raipen kaj te ambòlden pozitivno vaś i socialno inkluzia e Rromengi thaj Egjiptianengi ande avindipe berśa.

Aktivno foroipe

O projekto SSIREC kerda vareme vaś e khetanimasqe somdasne kaj te vazen pire xolimatora maśkare ò Forumi e ĆinderŴenengo Undăripe. Ande akala forumora, e khetanimasqe somdasne definisarena e prioritetora thaj dena opinionora vaś ò trajto e xolimatenge bută kotar but baro vaxt. Maśkare akala aktivitetora von akărde kaj lenge idee salen but vasnipe thaj akija vazla ò paćavipe thaj inkluziă lengi kaj te anen e mangle reslimatora.

O lakolno raipe thaj e rajonalno raimŴte akărde kaj i socialno integraciă e Rromengi thaj Egjiptianengi selërri ĉi kerdolpe bi lengo kotorlipe. AŴal, von ispidië ò dialogo kaj te reslisavon arakhavimatora dujŴvene e romencar thaj Egjiptianencar.

Akava kotorlipe kerda dikhimatora vaś e khetanimasqe somdasne kaj te keren foroipe ando aktivno ĉhand.

Andi Rromengi thaj Egjiptianengi selërri kerdile grupora e kòrkorro aźutimasqe kaj te sevisaren pire khetanimasqe.

ŴWikaj SSIREC xambarisarda vaversoj śirdipe e gruponenge thaj bipokindenge, sama ĉhudăpe e cerra dujthaneste keripen e sportivno aktivitetora thaj lośalipe kaj inkluzisarena somdasne kotar e gadŴve.

Akava phir aźutisarda vaś ò keripe e sinerŴiengo maśkare e terne rroma thaj egjiptianora thaj okodole terne kaj naj katar akala selërri. Akala aktiviteta kerde bare śaipen vaś ò maśkarkeripe thaj hem mòldelipe katar e duj riga e kulturako aversaripe.

Ko agor e projektosko SSIREC kerdile 78 śirdipe kaj inkluzisarena opral 350 rroma thaj egjiptianora. Von lile kotor ande iniciătive e khetanimasko kelipe, info aktivitetora thaj kòrkorro-aźutimasqe ande trin rajonora e projektosqe: Vlora, Berat thaj Korća.

Socialno dujriga vaś ò garavipe e laćhimatengo kramipe vaś i Rromengi thaj Egjiptianengi Selërri.

O zoralipe e kapacitetengo kotar e Rromane thaj Egjiptiane organizacië civilno dostimasqe (OSD)

E rromenge thaj egjiptianenge OSD den kontribuciã vaś i advokaciã ando anav e lengo khetanimasko, kaj dol-len śaipen kaj te oven-len jekh roli but zoralo ando trajto e akadale lenge problemacië thaj ò ròdipe e arakhavimatengo e problematengo kaj von mamujisavon.

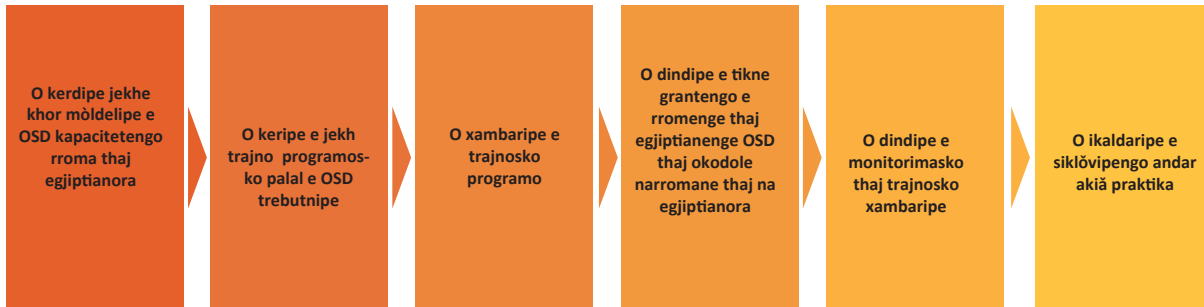
SSIREC kerda butĩ ko sombutipen e Themutno Centro vaś e Khetanimasko Sevipe (TCKS), kaj te zuraren lenge institucionalno kapacitetora.

Iliri si Ekzekutivo Śerutno e “Shoqatës së Arsimit Rom”, jekh organizaciã civilno dostimasqi kaj kerel butĩ ande rañnora e Pogradece thaj Korćaqe. Lesqi organizaciã gindol paśe 50 somdasne.

“Akava trajno sa jekh katar e Ŵanipe maj laće siklãrimasqe kã saman Ŵik akana sar śerutno. Akãrdom kaj trubul te laćharas but ćhomonora sar ćchand se sar keras menaŴimi amari organizaciã. Akana Ŵanav se sar te vortisarav-la po laće.”

Iliri thaj vavera mujale e organizacië e civilno dostimasqe lile kotor ande cerra trajno kaj kerdilepe palal lengo trebutnipe. ò trajno ućharda teme sar ò menaŴimi e NGO-ngo, streteŴiako planifikaciã, e manuśengo menaŴimi, ò kidipe e lovengo, ò keripe e ciklo projektosko, ò keripe e drakhinengo, advokaciã, lobimi thaj e khetanimasko Ŵamavipe. Pe sesionora e kapacitetengo vazipe, OSD mujale lile vaver xambaripe thaj trajno vaś ò po laćho vortipe lengo organizatengo.

Dikhipe e SSIREC vaś ò zoralipe e Rromane thaj Egjiptiane OSD kapacitetora

O dikhipe ande e oprutne slike dikholpe sar vorta, ma ko fakto sa jekh paleś kaj inkluzisarda siklòvipe kotar ò trajno thaj undãrimasko xambaripe.

Sar arisardipe, e OSD lačharde pire kapacitetora vaś ò proëktimi thaj ò ðamavipe e inicãtivengo, vaś ò dindipe e sevimatengo thaj i advokaciã ko pheripe e butënngo kas si andi Dekada e Rromengi Inkluziã. SSIREC ažutisarda vaś ò zoralipe e lengo kapacitetengo kaj te sombutipen jekh-vaverestar thaj vavere OSD ando them.

O phanglipe e Rromane thaj Egjiptiane OSD, ò keripe e phanglimatengo thaj ðamavipe

O drom e siklĩmasko kaj lile e Rromane thaj Egjiptiane OSD sa but vasno vaś lengo vazipe thaj ðamavipe.

Nais katar ò lindo trajno, e šerutne, ò stafi thaj e bipokinde e Rromane thaj Egjiptiane OSD si šajno te advokisaren, te keren thaj te vazen po sezi andi politika, te lokhavel ò dindipe ja ò aksesu ande sevipe e Rromengi thaj Egjiptianengi selõrri.

Rromane thaj Egjiptiane OSD kaj lile kotor ando programo kerde zorale phanglimatora maškare lende.

E manualnora e trajnosqe kaj labãrisaile maškare ò proceso vaš ò zoraliqe e kapacitetengo dikhilepe thaj kerdile po palal kaj te labãrisavon andar e Rromane thaj Egjiptiane OSD, sar çhand kaj ando avindiqe von te keren kòrkorro e trajnora thaj e kapacitetengo vazipe e lengo stafesko.

Akala molkuć xaingora arakhadon ande Khetanimasqe Maškarkulturaqe Centrona thaj šaj te arakhadon online hem ande Centrona e EU Informaciã andi Albania.

O çhuvdipe e tikne grantengo programo – e OSD siklön andar-ò keripe

SSIREC xambarisarda pokimasar dešupanŴ propozimora kaj dena jekh adeguato inserto, vaxtuno, realistiko, stabile thaj ko efektivno kosto

JANUARI 2014 - MARTI 2015

E pokinde projektora kerde trajto butã sar, ò vazipe e akseseso ande škole vaš e romenge thaj egjiptianenge, ò akseseso ando sevipen, civilno registraciã, e trujalimasko garavipe, ò laçharipe e maksumonengo siklövipe, ò ròdipe ko šaipen vaš ò khonŴãripe e ternengo ko butĩpe, ò laçharipe e godĩmasko thaj ò patĩvipe e ćinderŴenengo vaš i romani thaj Egjiptiano kultura, prezentaciã e ćinderŴenenge problemora ko lokalno raibe thaj ò ròdipe e po laçhe sevimatengo thaj nadiskriminaciã, vavera.

SSIREC ažutisarda thaj kerda monitorimi e rromane thaj Egjiptianora OSD maškare ò keripe e projektosko. Dindape ažutipe trajnosar vaš ò khonŴăripe e cerravaxtengo thaj bitisardo narrativno raportora, e pokinimakso raporti, vavera. Akija zor sa ò principalno phir kaj te kerdon garanto ò godĭpe e kotorlimasko e OSD-ngo ando SSIREC, Ŵikaj von siklōna opral ò vasnipe e dindimasko anglal e ċinderŴene, elektoralno zone thaj vavera donatorora, kaj von mangena te lenape lençar ko avindipe.

O projekto sa ò piko po opre e amare siklărimasko proceso sar organizaciă. Akija dă-amen ò ŝaipen te keras butĭ e dadençar thaj dajençar, e siklōvne thaj e khetanimasar vaš ò godĭpe opral ò vasnipe e siklōvimasko e amare maksumonengo. Neve xurdelinasar thaj i biblioteka e ŝkolaqi andi Novosela, “Zëri i Romëve në Shqipëri” xambarisarda e tikne kaj te len po laĉe e xaingora kaj dindonpe. Amen ŝaj ni ka kerasala korkori, aŴal sam naisipe e SSIREC projekto kaj dostisarda-amen po saro keripe e projektosko.

Fatos Koci,
Rromano Glăso(sezi) andi Albania, Novosela

Partneriteta vaš tromane kerimatora

Po rigate katar ò zoralipe kapacitetengo e Rromane thaj Egjiptiane OSD, SSIREC kerda ò ŝaipen vaš ò ĉuvipe e partneritetesko maškare e vavera organizacië ando them.

SSIREC pokinda 3 propozicië, kaj xambarisarena e organizaten kaj kerenda prezentaciă pire projektora ko partneriteta e jekh-averestar. E kerde projektora ĉuvde ando fokus ande ŝirdipe sar, ò kidipe e gunojengo, anglutno tiknipe thaj ò garavipe e trujalimasko. Von kerdile ande Beratengo, Vlorako thaj Korĉako berno ande Rromengi thaj Egjiptianengi Selërri kaj ò SSIREC kerola butĭ.

Najs kotar ò xambaripe kaj SSIREC dǎ “Shoqata e Grave Qëndistare” lila mase po zorale thaj intensifikatora. Amen sam šajno kaj te keras prezentaciǎ thaj te keras promovaciǎ e pròduktora e rroma thaj egjiptianora artizanora ande lokalno panairora, themutne thaj maškarthemutne. Si amen jekh po lači struktura, keras buti andi harmonia amare misionesar thaj sam po paše amare ćinderŴenencar.

Etleva Tare,

Shoqata e Grave Qëndistare, Korća

Butÿÿpe thaj kòrkorro-butÿpe e Rromengi thaj Egjiptianengi selËrri

O siklËripe katar ò mòdelipe

Palal ò ãirdisaripe e projektosko SSIREC kerdilope jekh mòdelipe kaj kerola studiã e butãko foro thaj ÷huvelape fokus adno butÿpe thaj kotorlipe e rromengo thaj Egjiptianengo. ò mòdelipe anglalbularda e zorimatora thaj e ÷aipen e butãrimasko ròdipe katar e rroma thaj Egjiptianora, e artizanatengo thaj e potencialno opralimatenge rroma thaj Egjiptianora thaj ÷hudã dud opral e ÷aipen thaj e zorimatora kaj von mamujisavona ÆWikaj mangena te den andre ando foro.

E arakhavimatora thaj e rekomandimora e mòdelimasqe, hem thaj e konsultacië e projektosqe kotorlimatora ande vaversoj rajonora sevisarde vaş ò palem keripe e SSIREC-esko vaş ò butÿpe thaj kòrkorro-butÿpe e Rromengi thaj Egjiptianengi selËrri.

SSIREC siklilo andar ò mòdelipe kaj:

- E nakavde Wanipe ande zorimatora vaś ò butāripe thaj siklōvipe thaj tradicia profesionalno formaciā aźutisarde e butārimasqe ròdipe katar e rroma thaj egjiptianora kaj te kerdon registraciā, ma i śopnā e butārimasqi sa daha but tele, biulavdo andar ò vazino gind e rromengo thaj egjiptianengo kaj lile trajno ando foro e butāko.
- Ke rroma thaj egjiptianora dikhilope jekh xurdo ekonomiko aktiviteto, informalno, improvisardo thaj oportuno. Vov sevisarola vaś i generaciā e cerra lovengi. Iklisto kaj akava aktiviteto sale zoralipe vaś ò vazipe e korkori-butārimasko, ma lesko Wamavipe ròdela realno xambaripe.
- I formalizaciā anglalvaxtuno e mikroekonomiako keripe e opral-limatengo rroma thaj egjiptianora śaj te kerol-la len te xasarena okodola kaj lē e socialno lačhimasqe, kaj lēsa-len zorimastar savorre familiāqe, ande jekh vaxt kana e ekonomiko kerimatora najsa akači lači ja stabile vaś te pheren-linge pokinimasqe trebutnipe. Akala ekonomiko kerimatora či śaj te mamujisaren e taksora ja i konkurrenca, maśkarvaxt kaj e opral-limatora duraile thaj anglipačisaile ando foro.

SSIREC kidā jekhthaneste e romen thaj egjiptianen, e lokalno śerutnen katar i Viramlin e Butārimasqi thaj lokalno raipen andar e trin trujale e Vloraqe, BeratenWē thaj Korčaqe vaś te keren lafi opral e praktikora kaj si e butārimasqe thaj kòrkoro-butārimasqe, hem thaj te arakhen dujWene ò drom po lačo kaj te phirdolpe anglal. DujWene, e kotorlimatora khonWārisarde jekh adaptisardo thaj koordinime plano vaś ò aźutisaripe e rromengo thaj Egjiptianengo barabar e butāqe komponentora. Maśkare akale konsultaciē dikhilope jekh nevo vizioni kaj vakerola kaj e mangle arisarimatora ka arisavon maśkare ò sombutipen thaj i formaciā e rromani thaj

Egjiptianora drakhin e butã rødimatenge, e sikløvengo thaj e kotorlimatengo andi formacia e profesionalno trajnora, artizanora, potencialno opral-limatora thaj lokalno dindipe e profesionalno sevimatengo. Akala phanglimatora ka anena po laçe arisarimatora vaš ò butiþe thaj ò kørkorrø-butþe e res grupora.

SSIREC lã deciziã te kerola prova i inkubaciã e kerimatengo aktivitetora vaš i generaciã e lovengi, sar strategiã te Wala palal late vaš e kørkorrø-butãrisko xambaripe. ò vaxt e inkubaciãko ka ažutisarola e rromane thaj Egjiptianora opral-limaten kaj te kerena studiã e segmentura e mòldimasko vering, vaš te del andre po laçe ando foro e lenge sevice thaj pròduktora. I inkubaciã ka dola-len šaipen te zoraven pire aktivitetora thaj te khonWãrisavona vaš i formalizaciã.

O ispidipe e talentosko thaj kreativnosko labãriþe

Te sikave ò vogi e opral-limatengo thaj ò šajniþe e rromengo thaj egjiptianengo, lekhavdilo jekh tiknikano lil, lokhi te drabardol thaj ogisardo, ko anav “100 neve idee vaš ò kørkorrø-butþe”.

SSIREC, ko sombutipen e Themutno Sevice e Butãrimasko (TSB) thaj e rajonalno viramlin e butãrimasko, organizisarde rajonalno seminarora vaš ò vakeripe e butãrimasqe e khetanimsqe somdasnencar.

E seminarora ispidë e kotolimaten te kerena lafi: Sar šaj te inkluzisaren e rromen thaj Egjiptianen ande ekonomiko aktivitetora kaj ka ažutisarola-len andi generaciã e lovengi? Sar šaj te Wamavisavon individualno planora kaj realno kerdonpe vaš e neve biznesenWë kaj te mamujisavon e forosqe konkurrencia thaj e taksora? Sar šaj te risavon e aktivitetora e generaciãqe lovenge ande biznesora formalno registrime?

Palal e seminarora, e kotolimatora ande programora khonWãrisarde planora vaš ò širdipe e biznesengo ko aktivitetora e lovengi generaciã. E planora po laçe vaš ò širdipe e biznesengo xambarisaile pokinimasar katar ò SSIREC, ande jekh vaxt kaj e

vavera planora xambarisaile labnoncar thaj materialnora, ažitisarde andi generaciã e lovengi.

Dindilope xambaripe kaj ti ažitisavon e opral-limatora hem te kramaven pire zorimata vorta ò sigurno e lovengo. Von xambarisaile vaš ò Wamavipe e phanglimatencar maškare jekh-avereste thaj phanglile gruponencar thaj šaïne subëktoncar kaj šaj te labãrena lenge sevice thaj pròduktora.

Misal e phanglimatenge kaj ande risaripe:

- Lekhavdilo jekh lil kaj te ažitisavol ò phanglipe e artizanatengo e bikinlinencar thaj e turistonencar, thaj voj ulavdili ande bikinlin thaj hotelora ando savorro them.
- Bašalne thaj aktiveteto organizatora čhuvde kontaktora e školenar thaj xurdelinencar, vaš te ažitisaren ande organizaciã e aktivitetonenge kana len ka trebun akala sevice.
- E Wuvla kaj kerena butĩ vaš ò keripe e xamasko, sar paste ja guglimate, kerdile prezentaciã ande bikinlinora vaš lengo pròduktionengo bikinipe.

110 opral-liamtora rroma thaj egjiptianora ažitisaile vaš e khonWãripe e putarimasqe planora e biznesesqe. Katar akala, 55 manušenge dindilope šerebelora, vašbutãke vordonora, hem thaj labnora vaš ò kidipe thaj 55 vavera manuša ažitisaile kompletencar vaš ò širdipe e biznesengo andi phuv, gurumnengo ja brakengo vazdipe, parukeria thaj bašandikani performanca, hidrauliko sevice, sivnipe, thojpe e vordonengo, kovaći thaj kinbikinipe.

Familiã Sharavolli,
Kovaçi ando Berat

Siklõvipe vaš ò keripe e
tiknimasko suno

Mardipe e kaštesko, mardipe ko Ŵivipe
O khonŴãripe e suvenirengo ando Berat

Jekh bero, Jekh lačo suvenir, Berat

Andi buti vash jekh lačo sastresko vudar

E sune kerdonpe realno

Ergys Baki si jekh talento fotografi katar i Korça. Lesko suno sa te uçharella piro bizneso. Vov lã xambaripe vaš ò kinipe e labnengo kaj mangölapë lesqe. Numaj pala cerra çhona vov dikhla piro bizneso te barola. Se Vwan kajekhfor andi Korça, açhen thaj keren jekh slika katar ò Ergysi!

Ergysi kerol jekh slika ande lesko studio

Sebastiani si jekh nevo artisti kaj bešol ando Llakatund, Vlora. Akana, dejŴene pire dadesar, vov bašavel rromandikani moderno thaj tradicionalno muzika ande biäva.

Kotar ò xambaripe e projektosko SSIREC, vov uçarda piri buti thaj akana sikavol e maskumonen kaj te bašaven vaversoj intrumentora bašalimasqe, hem aŴal vov nakhavel akija kultura e ternenge.

Sebastiani kaj kerel prova lošandikane e neve intrumentora

I generaciã e
lovengi maškare i
blegtoriã

Ŵuvla kaj siklõn
dujŴene se sar te
keren buti ò sevno
vordon andi jekh
profesionalno kursi

Fedëraripe e
Ŵanimasko thaj
e pinŴarimasko
vaš ò bikinipe e
artizanatenge butã

Undãripe vaš i karriera thaj i novatora xambaripe vaš ò butĩpe thaj kòrkorro- butĩpe

O trajno e kotorlimatengo rroma thaj egjiptianora ande projektora sa but vasno kaj e manuša te zuraven piro paŴvape kaj te dena ando kinbikinipe.

Štar trajnora lèpe andi butĩ katar e Rromengi thaj Egjiptianengi Selòrri. Von ažutisarde e kotorlimaten kaj te kerena identifikaciã e phiripe kaj šaj te lindonape, te kerdona registraciã ando profesionalno ja te širdisarena thaj Ŵamavena aktivitetora vaš e lovengi generaciã.

O programo xambarisarda kotorlimatora rroma thaj egjiptianora kaj salen tradicionalno profesionalno formaciã, sar parukeria, estetiko, kužina, mekanika, berberora, saldatorora. Kerdile identifikaciã but neve avlina novatorora k-i formaciã thaj manušenge xambarisaile k-o trajno kaj te kerdona operatorora kamerenge, video montažierora, reporterora lajmenge, vavera.

O programo ispidã ò butĩpe k-i organizaciã studiã arakhavipe e kotorlimatengo e programosqe ande publiko thaj privatno profesionalno centrora e formaciãqe ja ande vavera biznesora. Akija kerdili kaj te ažutisavon e kotorlimatora kaj te akãren e butãqe ròdipe thaj e trebutne šajnipe ando foro. Akala arakhavimatora sevisaile kaj te ažutisaren e programosqe kotorlimaten kaj te siklõna opral ò menaŴimi e biznesesko, lovengo, problemora thaj lenge zorimata.

Maškare ò keripe e rromencar thaj Egjiptianencar, e publiko thaj privatno profesionalno centrora lè jekh dikhipe po lačo e zorimatencar kaj e rroma thaj Egjiptiano somdasne mamujisavon. Sar okola kaj den sevice, hem e kotorlimatora rroma thaj Egjiptianora ando programi akãrde kaj akala keripe, sikavipe thaj phanglipe ko vasno kontaktora kaj ispiden i socilano integraciã thaj lokhaven ò butĩpe.

Akava pašipe šaj te pukavdol but sarencar katar e okodola kaj den sevice, kaj si godorne kaj te ažutisaren e manušen te arakhen butĩ. Akava pašipe na numaj kaj

ažutisarda e manušen te siklõna, hem thaj ogisarda-len te arakhena pesqe hem kaj na te kerdona pasivno limata e jekhe ažutimasqe, kaj šaj te mangõl jekh učo vaxt kaj te inŴarol andi jekh lachi butĩ.

O projekto SSIREC xambarisarda 341 rodenbutãqe, opral-liamtora thaj rroma thaj egjiptiano artizanatora katar e trin bernora, vaš te dikholpe ò butĩpe thaj kòrkorro butĩpe. E limatenge katar e trin bernora dinde-lenge trajno kaj sa opral i generaciã e lovengi, i butĩ ko medicinalno vòtani thaj tradicionalno profesionalno hem novatora kursora.

I generaciã e lovengi vaš e Ŵuvlence – zoralipe e socialno norme

Fermerora rroma thaj egjiptianora, kotar ò xambaripe andar-o Instituto e Medicinalno Vòtanengi, sumbãresl šerebela, kaj identifikisaili sar potencialno aktiviteto fitimasko. SSIREC xambarisarda ò trajno e fermerengo thaj dã lenge ò šaipen kaj te ovela-len aksesu andi tekniko asistenca kaj trubula lenge vaš ò barajpe e akale tradicionalno vòtan.

“Akija si jekhto keripe. Voj dã e Ŵuvlence ò šaipen kaj te den ando bizneso kaj tradicionalno kerolape thaj vortarelape katar e murša. Akava keripe dã kontribuciã ando zoralipe e khetanimasqi ekonomia thaj po but e Ŵuvlence, kaj ažutisarda-len te lačharen pire Ŵvivipenesko kondicië.”

Luan Ahmetaj,

Šerutno ko Instituto e Medicinalno Vòtanengi andi Tirana

O keripe thaj ò opraldikhipë e socialno inkluziãqë politikora

O khonÿãripe vaś e avindipe mase

O paśipe e projektosko SSIREC sevisarda sar ogi e raĩmasqë kaj te kramavela i butĩ ande socialno inkluzië avluna palal ò bitisaripe e projektosko. Akija sa principalno vaś o garanto e zorãrdimasqë thaj zoralimasqi e kerimatengo vaś i socialno inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi.

O programo xambarisarda i Ministria e Socialno Laçhimasqi thaj Ternimasqi vaś khonÿãripe e Themutne Planosko vaś i Inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi thaj te barabarisarolala e UE platforma 2020 vaś i integraciã e rromengi.

SSIREC dã garanto kaj e Rromane thaj Egjiptiane OSD te lena kotor ande akava proceso thaj te anena andi viramlin ò sezi e çinderÿenengo thaj e alosarimasqë zone kaj von muãlisarena. E raimÿte thaj e lokalno mujale e vavere ministrienge lile kotor thaj dë kontributo ande akava procesoAutoritetet dhe përfaqësuesit vendorë të ministrive të tëra të linjës morën pjesë dhe kontribuan në këtë proceso.

O programo dã tekniko asistenca thaj inkluzisarda jekh ekipo ko themutno thaj maşkarthemutno, thaj inkluzisarda duj terne profesionistora rroma thaj Egjiptiano. ò drafti e kerimasko plano si bitisardo thaj aşuqardolpe ò pukavipe katar-e Ministrengo Undãripe andre ò berś 2015.

Po rig e butãko e Ministria e Socialno Laçhimasqi thaj Ternimasqi, SSIREC kerda partneriteto e Çhalikane Avokatesar thaj e Komisioneresqi vaś ò Brakhipen kotar i Diskriminãcia: duj institutora vasne vaś i socialno inkluziã.

Ko partneriteto e Komisioneresar vaš ̀ Brakhipen kotar i Diskriminacia, SSIREC dā kontributi ando Vamavipe e jekhe thami dromorno manualesko, hem thaj jekhe dromornesqi vaš ̀ putaripe e sevimatengo ando khetanipe kaj po but k-i rromani thaj Egjiptianengi selōrri. Akala xaingora labārdisaile katar ̀ stafi e Komisioneresko vaš ̀ ̀ Brakhipen kotar i Diskriminacia kaj te dikhen e abserora kaj inkluzisaren rroma thaj Egjiptianora manuša.

O dikhipe thaj e registraciā e progresosqi

O sistemi e dikhimasko RomAlb si kotor somčhivdo e Lilengo kotar e Themutne Politikora vaš i Socialno Inkluzia, kaj ažitisarol i registraciā thaj kaj dikhol ̀ čerdo progreso vorta i socialno inkluziā e Rromengi thaj Egjiptianengi Selōrri. Akava sistema xambarisarda ̀ nevo Kerdimasko Plano vaš e Rromengi thaj Egjiptianengi Integraciā 2015-2020 thaj sevisarol kaj te drabarel lesko phiripe.

SSIREC xambarisarda

16 SEANCE
TRAJNOSQE

thaj dā formaciā ande butēngo than vaš

112 BUTĀRNE E LOKALNO
THAJ CENTRO

centro raj vaš i sistema e dikhimasqi thaj vačharimasqi bāzome andi drakhin

Ispidipe thaj ò ažutipe e diversitetesko

“Me thaj tu – Barabar ando diversiteto” sa ò motivno e publiko godărimasqi avlun kaj dostisarda ò projekto SSIREC maškare savorro lesko vaxt.

Enă pinŴarde personalitatora katar e savorre avluna e Ŵivimasqe andi Albania alosardile sar Ambasadorora e Laĉhe Manglimasqe vaš e Kulturako Diversiteto. DujŴene e vavere modelo mujalencar rroma thaj Egjiptianora, e ambasadorora dē kontributi vaš ò nakhavipe e mesažengo ko funkcion e socialno inkluziako thaj e mòdelimasqe vaš e kulturako diversiteto.

Kerdilipe trin dokumentarora, konkretno “Barabar ando diversiteto”, “Kana e sune kerdon realno” thaj “Jekh phir vorta i socialno inkluziă”. Von sikade e areslimatora e projektosqe maškare e opinionora e okodolenge kaj lile katar lestar.

E dindimatora thaj e areslimatora e projektosqe sikavdile ande cerra istorie ande elektroniko thaj lekhavde medie. E dromorne ando trujalipe e profesionalno gazetarengo katar i media ande zone e projektosqe sevisarde sar informaciă e Ŵenenge vaš ò areslipe e projektosko ando Ŵvivipe e projektosqe kotorlimete thaj vaš e neve pašaripe kaj kerdile prezentaciă andar SSIREC.

Pativ e partneritetesar e Albaniako Publiko Televiziã, ando themutno publiko televiziã kerdilo tranzmiciã sogodi kurko jekh programo andi rromanikani çhib.

Akava Wanipe kerda kaj vavera khetanimsqe grupa te kerena lafora e themutne publiko televiziãsar vaš ò šaipen kaj te kerdola organizaciã jekh televizno programo vaš savorre çinderWenenge grupora ando them.

Sportivno thaj kulturaqe aktivitetora – jekh zoralo labno paruvipe Wanimasqe

Rroma thaj Egjiptianora kaj salen talento xambarisaile maškare savorro vaxt e projektosko. ò xambaripe kerda inkluziã kulturno thaj sportivno aktivitetora, sar laçe komuniçiãqe labnora vaš ò nakhavipe e projektosko mesaži. Andre ò xambaripe e projektosko sa:

- ▶ Artizanengo panairi, kaj opral 30 artizanora kerde prezentaciã pire produktora;
- ▶ O çhuvipe andi skena e dramaqi “E çhorrikane”, kaj kerdili interpretaciã katar afro 20 terne rroma thaj Egjiptianora thaj studentora andar e Artengo Universiteta;
- ▶ Koncertora e bašalimatengo katar i Rromani thaj Egjiptianengi selërrri thaj Artengo Universiteta;
- ▶ I ekspozita e jekhe rromesqi artista kotar ò vizualno arte: “Miro them”
- ▶ Xambaripe vaš trin skuadre futbolesqe somçhivde katar rroma thaj Egjiptianora kaj çhelde regolarno ande bare maškarthemutne divesa.

O bašalipe, ò siklövipe
opral i harmonia
Rroma thaj gadÛe
bašalne kaj kerem
interpretaciã dujÛene

Jekh rrom artisti sikavel
pire butã andi Themutni
Artengi Galeria

Terne rroma thaj
egjiptianora thaj
studentora andar e
Artengo Universiteta
ando çhuvipe ki
skena e dramaçi “E
çhorrikane”

O khonWãripe e mediako vaš ò xambaripe e socialno inkluziãko

Afro 60 terne gazëtarora lilë trajno vaš ò lekhavipe kaj lenpe e socialno inkluziasar thaj kulturako diversiteto.

Lekhavidilo thaj ulavdilo jekh Manuali vaš ò raporti e diversitetesko, kaj te ažutisaren e gazëtarene k-o raporti e kulturako diversiteto, e teknikora thaj e laçe praktikora..

Ke seance e trajnosqe kerdilope organizaciã jekh themutno konkurso vaš i po laçi manušikani istoria opral i selõrri, ko fokus eRroma thaj Egjiptianora.

Trin gazëtarora mldelisaile ko ekselencako timin vaš e diversitetesko raporti.

I festa ke reslimatora kaj definisaren e avindipe phirimatora vaš e dromesko kramavipe

O projekto kidja jekhethaneste e projektosqe kotorlimatora, viramlinora e lokalno thaj centro raipe, partnerora thaj vavera organizacië kaj keren buti andi Albania kaj te keren lafi opral e butã kaj si phangle ke labãrde praktikora andar SSIREC,

 kramavipe thaj e limatora e projektosqe hem thaj e avindipe phirimatora trebutne vaš te inWaren anglal i Socialno Inkluziã e Rromengi thaj Egjiptianengi Selõrri andi Albania.

Sigurno kaj  drom šaj te kramavel thaj akava aktiviteto sa jekh vaver vika savorre aktorengë, kaj te keren fokus andi socialno inkluziã thaj te xambarisaren e zorimatora ando avindipe.

EUROPEAN UNION

Empowered lives.
Resilient nations.